

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 15 d. BROJ 362

DVOBOJ

PRIETO
MURIANA

G. F. Unger

DVOBOJ

G. F. Unger: **DVOBOJ**
Naslov originala: **BOZEMAN-PATROUILLE**
Copyright: Zauberkreis-Verlag, Rastatt
Recenzija: Mladen Stary, književnik
Prijevod: Julije Knežević
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

LASO – Izdavač. RO Novinsko-izdavačke djelatnosti
SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Informativno-revijalna izdanja, Redakcija »Romani i stripovi« – Direktor OOUR-a: Sead Saračević – Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković – Adresa uredništva Laso, Redakcija »Romani i stripovi«, Avenija bratstva i jedinstva 4, 41000 Zagreb, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparske djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Tisak revijalnih izdanja i OOUR TM – Zagreb 1980.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) **VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.**

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Posljednja je mula uginula uz otužno stenjanje. Znao sam da je jadnu žitovinu pogodila strelica za bizone. Trenutak prije umro je vojnik Pinky Mortimer... nipošto od strelice za bizone, nego od one što se upotrebljava u borbi. Crvenokošci to dobro razlikuju. Za njih je važno samo odapinju li na dvoonošce ili četveronošce.

Umiruća mula nije stenjala mnogo drugačije nego Pinky Mortimer. U samrtnom su grču gotovo sva stvorenja pomalo slična.

Bilo je neobično što Crvenokošci ubijaju naše mule. Dakako, i konje na kojima smo jahali. Konji i prave vojničke mule iz ergele na Missouriju za svakoga su Indijanca iz visoke prijeprave prava dragocjenost. A i najveća nagrada pobjedniku! Zaplijenjeni konj većinom se smatra vrednijim od skalpa.

No sad odjednom nisu htjeli takav plijen. Htjeli su nas. Zapravo su se htjeli dočepati samo majora. Htjeli su usmrtiti

»poglavicu s hrastovim lišćem«. Zbog zlatnoga hrastovog lišća na epoletama tako su nazivali svakog majora konjice SAD. A pukovnike su nazivali »poglavice s orlovima«, jer na njihovim je epoletama bio izvezen orao.

Momka poput mene nazivali su »vojnikom s tri kuta«. Bio sam narednik. Točnije rečeno: stariji narednik Sean Cannon, a sjeverno od Powder Rivera to je zapravo bio vraški posao. Od dvanaest ljudi iz pratnje i četiri vozača prtljažnih kola više nitko nije bio živ osim mene i majora.

Da, i majorova je žena bila živa.

Žalio sam je. Uhvate li je Oglale živu... Pokušavam otjerati svaku pomisao na to, jer mi se pred očima nisu pojavljivali baš najljepši prizori. Dovoljno sam dugo služio kao narednik na granici s Indijancima u visokoj preriji i znao sam što će se dogoditi.

Indijanci po prirodi nisu zli, ali mogu doista biti strašni, jer

su ih pokvarili bijelci. Znao sam to. Ta rođen sam u Fort Laramieju u doba u kojemu ta tvrđava još nije pripadala vojsci, nego bijelim trgovcima. Sad sam već jedanaest godina vojnik, a osam narednik.

Vidio sam već kako vojska napada indijanska sela i uništava sve živo... pa čak i žene i djecu.

A sad smo opet mi na redu.

Začujem majora kako tiho proklinje. Zatim će kroza zube ženi koja je zajedno s nama ležala pod kolima, iza sanduka, bala i zavežljaja:

— Ti si mi sve to zamijesila... samo ti! Zbog tebe su me bacili u tu prokletu zemlju! Samo zbog tebe i tvoje velike laži! Što mi koristi što i ti moraš proživljavati moje propadanje? A sama si ga izazvala! Nimalo me ne tješi što ćeš crvenoj gospodi morati pružiti ono što si bijeloj gospodi u New Orleansu davala samo za...

— Zavežite tu prokletu gubicu, majore! — surovo ga prekinem. — Inače ću doći k vama i svaku vam riječ zajedno sa zubima satjerati u želudac!

U mojem glasu više nije bilo poštovanja narednika prema štapskom oficiru. Sasvim se izgubio posljednjih sati. Taj major s Istoka, koji je još i sad mirisao po nekoj skupoj vodici za gospodu, bio je zapravo prokleta kukavica.

Način kako je postupao sa svojom ženom već mi je dugo išao na živce. Za mene je njegova žena bila ponajprije — žena. Nisam imao zahtjeve poput bivšeg generalštapskog majora i nastavnika taktike na nekoj

vojnoj akademiji. Za mene je ta Sally Bradden bila odlučna žena.

Istina, svojedobno je u New Orleansu upoznala mnoge muškarce, no meni je to bilo sasvim svejedno. Bila je lijepa, a usana joj ni sad nije sišla nikakva pritužba. Štoviše, za ženu je pucala uistinu dobro. Na njezin je račun valjalo staviti nekoliko Crvenokožaca koji su nas napali poslije podne.

Umjela se boriti. A jamačno znala i ljubiti. Major je, naprotiv bio ludak. Zacijelo ga je i voljela, jer se udala za njega. Pošto mu rekoh neka zaveže, čovjek doista ušuti. Možda me se i pribojavao.

Cin mu više ništa nije koristio. Bili smo jednostavno dva muškarca i jedna žena... a do svitanja ćemo najvjerojatnije svi poginuti.

Možda će Sally Bradden imati sreću... možda koji Indijanac odluči da je kao squaw uzme u svoj tipi. U tom će slučaju možda preživjeti. Poznavao sam žene koje su preživjele tako.

Šutjeli smo i nepokretno ležali. Osluškiivali smo šumove noći sa spremnim oružjem u ruci.

Bilo je poprilično sigurno da Indijanci neće napasti za mraka. Njihovi su gubici bili mnogo veći od naših. A zacijelo će ih još poginuti. U Indijanaca je veoma razvijen strah da duše poginulih neće pronaći put u Wanagi Yata i do vijeka će morati lutati u mraku — napadnu li nas noću. I zbog toga će najvjerojatnije pričekati svitanje.

Nije se čulo gotovo ništa. Ipak, znali smo da su u blizini. Kad se naša posljednja mula

otrgnula s užeta jer više nije mogla podnositi vonj krvi, dozuj teška strelica za bizone. Od tada je prošlo kojih pola sata. Nisam razmišljao samo o svojem životu.

A zatim začujem Sally Braden kako plače pokraj mene. Bio je to tihi plač bez ijedne riječi pritužbe.

Odjednom je shvatim. Osjećala se sama a osjećaj usamljenosti najgrozniji je osjećaj u tomu zabačenom kraju.

Bila je uistinu sama. Muž ju je zauvijek napustio. U očekivanju sigurne pogibije svu je krivicu bacio na nju. Jednostavno ju je odbacio. Vladao se poput čovjeka kojega je sa sobom povukla divlja bujica i uskoro će se zajedno s njim sručiti u ponor – i vječni mrak. U tom se padu mogao uhvatiti za nju, tako da bi pali zajedno. No on se odvojio da bi sâm pošao u smrt.

Ispružim ruku i prstima desne ruke dotaknem vrat žene. Zatim joj prodem rukom kroz kosu, pa je opet spustim na vrat, pokušavajući joj nešto reći tom nijemom kretnjom.

Što? Teško je to objasniti. Možda sam joj htio prenijeti samo toplinu moje ruke.

Bio sam poprilično opušten. Dakako, smrt mi nije nimalo draga. Želio sam živjeti i u životu ostvariti mnoge želje. No u duši sam bio kockar koji prihvaća svaku kartu pošto jednom padne.

Sad više nije bilo nikakve nade da bilo što dobijem. Pa što mi onda koristi kukanje i jadikovanje? Čovjek mora prihvatiti sudbinu ma kakva ona bila.

Možda je nešto od tog osjećaja prešlo i na Sally.

Osjetim kako se umirila. Možda ju je umirila toplina moje ruke. Bila je srpanjska noć 1867. godine. Nije bilo mjesečine, na nebu je sjalo samo nekoliko zvijezda. U daljini je grmjela oluja.

Sally Bradeen, koja je dosad ležala potrbuške, preokrene se ispod moje ruke najprije na leđa, a zatim na bok. Sad je ležala tik do mene. Za nju sam bio čvrsti oslonac u divljioj bujici. Odjednom više nije bila sama, i to joj je pomoglo.

Čvrsto je prigrlim. Položi mi glavu na rame, a čelo mi pritiskne na bradom zarasli vrat.

Slobodnom je rukom pomilujem po kosi. Još je jučer svjetlucala na suncu poput ulaštenog bakra. Imala je predivne zelene oči. Sve je na toj Sally bilo kako valja.

Nježno je poljubim. Žena zadrhti. No istodobno osjeti kako je neću ostaviti na cjedilu poput njezinoga muža. Meni je ona nešto značila.

U posljednja četiri dana, otako smo otputovali iz Laramieja, zaljubio sam se u nju. A sad, budući da je bila slobodna, mogao sam joj pokazati kako za nju ne postoji samo usamljenost i prezir kukavičkog oficira koji joj je slučajno bio muž.

Pokušao sam joj pružiti nešto što joj je pokraj majora možda nedostajalo. Ubrzo se više nije osjećala napuštena. Bila je to njezina i moja posljednja noć na ovoj zemljici.

To je posve sigurno. Major je uistinu ludak! Ako ta žena nije za armiju bila dovoljno dobra, tako da je ova zbog nje prognala majora u neku zaboravljenu tvrđavu, onda bih na majorovu mjestu uistinu mogao pljucnuti

armiji pred noge i napustiti je!

No ja se, kao priprosti stariji narednik možda doista ne mogu uživjeti u način razmišljanja štapskoga oficira. Samo sam dovoljno dobar da strahom i osjećajem napuštenosti obužetu ženu ne ostavim samu u grozi što nas očekuje u toj posljednjoj noći...

Bio sam deblo u podivljaļoj bujici za koje se ona grčevito uhvatila. No s njom bih se bacio u ponor...

Major je zaista luđak!

Zar je za nj još i sad važan onaj pojam časti prema kojemu se slavohlepni oficir ne smije oženiti djevojkom sumnjive prošlosti? I taj će luđak sutra biti mrtav.

Ta žena s prošlošću može biti bolja od dobro čuvane kćerkice bez ikakve prošlosti i iskustva s muškarcima.

Prokleti luđak!

No ja nisam bio nimalo lud. Još sam bio živ. A dođu li Indijanci, valjano ću se boriti. Zagrlim majorovu ženu.

Major se ni ne pokrene. Ništa nije rekao.

Doista se moglo reći da je napustio svoju ženu, ostavio je i sad je bio na tisuće kilometara daleko od nje, premda smo se sve troje nalazili pod istim kolima. On pod prednjim kotačima a mi pod stražnjima.

U toj zemlji ljudi često postupaju onako kako u civilizaciji uopće ne bi mogli. Ovdje padaju sve granice, jednostavno nestaju, i istina izlazi na vidjelo. Ovdje mora svatko priznati svoju boju, ovako ili onako.

Osjećao sam bilo žene koju sam grlio, osjećao sam njezin poljubac na usnama.

Sally zapadne u neki polusan. Uočio sam to po tomu što se opuštila. Pa zašto svoje posljednje sate nije mogla provesti pokraj supruga, upravo jednako?

Jednostavno zbog toga što ju je major kukavički odbio.

Hoće li ga Indijanci pribosti o tlo kopljem za bizone?

I što li će učiniti sa mnom? Sa Sally?

Htio sam joj dati dobar savjet: Neka bude osobito ljubazna prema kojemu od vodećih ratnika. U tom će slučaju možda spasiti glavu. Možda će je koja vojna jedinica jednoga dana osloboditi tipija i ropstva.

Nešto prije svitanja Sally se na trenutak probudi u mom zagrljaju. Poljubi me još jednom, a zatim mi dahne u uho:

— Hvala ti... Sad sam posve...

Dlanom joj prekrijem usta jer sam začuo neki šum.

Dolazio je sa sjevera. Nešto je zveckalo... Oštro i stalno, ujednačeno. Poznavao sam taj šum. Tako jaše vojska u kojoj sam stariji narednik. Zveckanje je potjecalo od sudaranja metalnih dijelova opreme.

Stigla je konjica Sjedinjenih Država.

Dolazili su Bozemanovim putem. Očito je to bila koja od ophodnji Bozeman što se, tko zna iz kojih razloga, upravo u tom trenutku našla ovdje. Mogla je isto tako stići i tjeđan dana prije ili poslije. Vojničke ophodnje ne jašu redovito.

Šutke smo ležali i slušali kako nam prilaze sve bliže.

Dograbim kolt što je ležao preda mnom, proguram cijev

kroz prečke kotača i ispalim tri hica u zmiruću noć.

Zatim doviknem Oglalama koji su nas opkolili:

— Kola tahunsa he mami-mami! Nestanite, prijatelji.

Indijanci se doista povuku.

Major sada dovikne vojnicima vrištavim glasom:

— Hej, ovamo, vojnici! Ova-mo! Pripazite samo! Indijanci su nas opkolili!

Dakako, već odavno nismo bili opkoljeni. Ali zašto da mu to kažem? Ionako ću uskoro nastradati.

Major se osjećao ponižen ne samo od vlastite žene, nego i od najobičnijega narednika. Za njega smo bili samo par prokletnika.

Grdno će nam se osvetiti zbog tih nekoliko sati što smo ih proveli u očekivanju smrti pod prtljažnim kolima. Toga sam bio duko svjestan. Najvjerojatnije ću morati dezertirati.

Ispužemo ispod kola. Ophodnja je polako jahala k nama. U prvom je jutarnjem svjetlu izbrojismo: petnaestak jahača u koloni. Da su dojahali jučer, ne bi ih bilo previše za Siuouxu. No u međuvremenu su Crvenokošci pretrpjeli velike gubitke. Sad se više nisu mogli upustiti u borbu s ophodnjom. Sad su još smjerali samo na nas: na dva muškarca i — ženu.

S ophodnjom je bio i armijski izviđač Jim Fisher, inače posvuda poznat kao Cheyenne-Jim.

Pozove me po imenu.

— Ovdje sam — uzvratim.

Pošto je sjahao pokraj mene, začujem mladoga poručnika Archija McDonalda kako raportira:

— Gospodine, ovo je ophodnja Bozeman iz Camp Powera. Udaljili smo se iz našega područja u smjeru juga za dva dana jahanja. Htio sam vama, majore, kao novom zapovjedniku, svakako pojahati u susret. Molim da mi oprostite svojevolumni postupak!

Tako je to u vojsci. Taj se mladi poručnik morao još prije dva dana vratiti na sjever. No očito je nešto »nanjušio«, kako se to kaže u ovoj zemlji Indijanaca, i nije se vratio.

I sad se morao ispričati zbog toga što je majoru spasio skalp.

— Niste li mogli stići nešto prije, striče Jime? — kiselo zapitam Cheyennè-Jima. Dakako, nije mi bio stric. Bio je tek tričetiri godine stariji od mene. No sa mnom se okladio i rekao da ga mogu nazvati mulinim stricem ako izgubi okladu. A budući da je izgubio, nazivao sam ga jednostavno stricem.

Naceri se na moje pitanje.

— Što misliš — reče — koliko me nagovaranja stajalo da bih dobrom Archiju objasnio kako mora odjahati dalje na jug? Ta ti ipak pripadaš među tikvane koji od ljudi koji razmišljaju prave vojnike!

Zašuti. Nisam se više osvrtao na njega. Imao sam drugih brigi. Sad bi se moglo svašta dogoditi... A sve ovisi samo o majoru.

Poručnik zapovjedi ljudima da sjašu. Pogledam majora.

Naglo se razdani.

Sivo će se jutro ubrzo pretvoriti u jarku svjetlost.

Major me promatrao. Bio je lako ranjen. Naslonio se na prtljažna kola ispod kojih smo ležali još malo prije. U razdera-

noj uniformi i krvlju natopljenim povojem oko visokoga čela izgledao je doslovce herojski.

Major je bio doista poput slike lijep čovjek. Premda je imao visoki čin, djelovao je mladenački i svježe poput žutokljunog poručnika.

Za građanskoga rata dotjerao je čak do pukovnika. Ali prilikom poratne reorganizacije armije vraćen je poput svih časnika za dva čina nadolje.

Major George Bradden bio je visok, snažne i lijepe građe, modrook i plavokos. Povrh pvoja njegova se kosa zlatila poput zrele pšenice.

Još je imao revolver u ruci – kao i ja.

Promatrali smo se nekoliko trenutaka. Obojici nam je iz očiju sijevalo neprijateljstvo. Mrzili smo se i svaki je od nas osjećao mržnju drugoga. Bio sam spreman da ga ubijem. No on je bio isuviše mudar da bi poduzeo išta protiv mene. Znao je da je njegova žena na mojoj strani.

Vojska ga je već ionako prognala duboko u zemlju Indijanaca. Njegova je sjajna karijera bila naglo prekinuta... navodno samo zbog toga što se otkrilo da njegova žena nije baš sasvim valjana.

I sad si zbog te žene nije smio dopustiti nikakav skandal.

Nipošto se nije smjelo saznati kako je u trenutku opasnosti i krajnje nužde na njegovo mjesto stupio neki narednik, i to zbog toga što je on sâm zakačio: napustio je ženu, prepustio je bujici podivljalih događaja, jer je smatrao da će tako imati bolje izgleda da spasi vlastitu kožu. Dakako, sve je to odmah shvatio. Logično je razmišljao

ili mu se nametnuo taj zaključak.

A ja sam to osjetio.

Razvuče usne kao da mu je teško izgovoriti makar samo jednu riječ. Naposljetku reče:

– Naredniče, budući da ste cijelu noć proležali ispod kola pa ste se mogli dobro odmoriti, dok su ovi vojnici do krajnosti iscrpljeni, želim da pronađete upotrebljivog konja i pola dana slijedite Indijance. Želim znati povlače li se doista. Do sumraka ćete se vratiti i izvijestiti me, naredniče! Naš će se logor nalaziti pedesetak kilometara sjevernije.

Eto, sad imam i zapovijed! Moram slijediti Indijance i otkriti njihove namjere.

Zapravo je to bio posao izviđača Cheyenne-Jima Fishera. No major se ponadao da će me Indijanci šćepati ili pak da ću iskoristiti zgodu i dezertirati.

Podignem ruku k obodu šešira i pozdravim ga.

– Razumijem, gospodine! – rekoh.

Cheyenne-Jim gurne mi u ruku uzde svojega konja.

– Stampeder je još najsvježiji – reče. – Te proklete životinje iz konjice ne vrijede baš mnogo! Uzmi mojega jarca.

Pogledam ga. Cheyenne-Jim netremice me promatrao lukavim očima. Najvjerojatnije je već nanjušio da nešto nije valjano. U njega je bio nagon kao u vuka s ožiljcima.

Prebacim uzde u drugu ruku i izjašem.

Tek sad pogledam Sally Bradden. Nisam znao kako se prezivala kao djevojka. Naslonila se na kola između mene i majora. Još se držala podalje

od njega. Njezino je lice bilo crno od barutnoga dima, a putni kostim uprljan i razderan.

Mirno je stajala zabacivši glavu. Djelovala je sasvim sabrano. Iz nje je zračio neki smireni ponos. Ništa nije žalila.

I to me obradovalo, svidjelo mi se.

Okrenem konja i odjašem. Ostavim za sobom majora i njegovu ženu koja poslije te noći što ju je provela gledajući smrti u oči zacijelo više nije bila njegova žena.

Major je napustio Sally. Odgurnuo ju je, ostavio je u podivljaloj bujici. Tako je bilo. A ja sam joj pružio ruku.

Oboje smo bili duboko uvjereni da ćemo uskoro umrijeti. Pa ipak se to nije dogodilo.

Pravno je ona još bila njegova supruga.

Ostavim je s njim... a i sve poginule koji su jahali s nama ili se pak vozili na kolima.

Ne bi li možda ipak bilo najbolje da pobjegnem iz armije?

II

Ispočetka je bilo lako slijediti trag. Crvenokošci su vukli sa sobom nekoliko teško ranjenih Indijanaca koji nisu mogli sjediti u sedlu. Vukli su ih na povezanim kolcima.

Opresno sam slijedio trag, ali ne baš osobito budno. Znao sam da se Indijanci najprije žele udaljiti od vojske, odmaknuti što prije i što dalje. Tek će poslije toga ostaviti za sobom izviđače.

Bila je to skupina od koja dva tuceta za borbu sposobnih ratnika. Predvodio ih je mali poglavica Bizonovo Lice. Bio je to

nadobudni nećak Crvenog Oblaka.

Prema mojem mišljenju, poglavica Bizonovo Lice imao je zadatak da uništi utvrđenu predstražu Camp Power. Crveni Oblak i drugi poglavice plemena Siouxa imali su još pune ruke posla s Fort Phil Kearnyjem.

Gubici Cam Powera neprestano su se povećavali. Posljednji je zapovjednik poginuo prije nekoliko tjedana. Osobno sam odnio tu vijest u Laramie, a zatim sam pojačanja i zalihe morao odvesti natrag u Camp Power.

U posljednjem je trenutku stigao i novi zapovjednik Camp Powera zajedno sa svojom mladom i lijepom ženom.

Ubrzo sam zapazio kako njihovi odnosi nisu ko zna kakvi. Nešto jednostavno nije valjalo. Ali kao narednik mogao sam im se približiti nešto više od običnih redova, tako da sam čuo i dijelove razgovora.

I zaljubio sam se u Sally Bradden... eto, ja, vuk s ožiljcima i narednik poprilično surove i opake pogranične jedinice.

Ali lukavo Bizonovo Lice točno je izračunalo da u Fort Power valja poslati ne samo zalihe i pojačanje, nego i novoga zapovjednika.

I zbog toga je na udaljenosti od nekoliko dana jahanja u smjeru juga postavio zasjedu. Dakako, upravo na mjestu na kojemu nismo bili baš osobito oprezni.

I dobrano nas je oderaio! Zapravo valja samo mušičavoj sreći, profinjenom njuhu jednog izviđača i uvidavnosti zelenoga poručnika zahvaliti što

smo se spasili major, njegova žena, moja malenkost i teret naših kola.

Proračun Bizonovog Lica nije se ostvario dokraja.

No svakako će mu nešto novo pasti na um. Razmišljat će i dvoumiti se! Unatoč zaštiti glasovitog strica, Crvenog Oblaka, Bizonovo Lice svakako će morati pokazati nekoliko zapaženih uspjeha da bi uznapredovao u plemenskoj hijerarhiji.

Dobro sam poznavao Bizonovo Lice. Nekoć, dok su bijelci i Indijanci još miroljubivo trgovali pokraj Fort Laramieja, i dok su još plemena logorovala nadomak tvrđave, zajedno smo se igrali kao dječaci, svađali se, pecali ribu. A poslije smo zajedno lovili bivoie. Da, dobro sam ga poznavao. Bio je to mudar i lukav Indijanac. Čak je nekoliko godina pohadao misijsku školu. Umio je čitati, pisati, računati, a engleskim se jezikom služio kao i materinskim.

Crveni Oblak dobro je znao zašto je Bizonovom Licu pružio priliku da proslavi svoje ime. Napokon, u Bizonovom Licu stekle su se sve osobine koje će ga jednoga dana učiniti velikim poglavicom.

Sad sam još samo letimice pomišljao na nj. Ponajviše sam razmišljao o Sally. Jesam li je uopće smio ostaviti pokraj majora? U tvrđavi koju su opkolili Indijanci? Hoće li uopće stići do tvrđave?

Jedno je sigurno: George Bradden će život svoje žene pretvoriti u pakao. Mrzit će je do posljednjeg daha. I mene mrzi. Moju smrt zacijelo još vruće priželjkuje.

Za narednika u mom položaju svakako je najbolje da jednostavno dezertira.

A vojska? Do vraga i s njom! U vojsku sam otišao samo zbog toga što se djevojka za koju sam se zanimao udala za drugoga. Trešte-pijan potpisao sam ugovor što ga je pred mene u salunu stavio neki oficir. Pošto je poslije toga izbio rat, ionako je svaki zdravi mladić postao vojnik. No ja nisam dospio do poprišta velikih bitaka građanskoga rata. Jednostavno su me ostavili u zemlji Indijanaca, s nekom sitnom jedinicom koja je kontrolirala putove za Oregon i Montanu.

Eto, tako je to bilo. Već sam dugo mrzio vojsku. U njoj se s ljudima ne postupa kako valja.

Možda vojska ne postupa s ljudima čestito, jer se ni prema njoj ne odnosi nitko kako valja, i to počevši od vlade u Washingtonu. A ponajmanje ovdje, u pograničnom području.

Postati bjegunac za mene nije značilo upravo ništa. Gore, u Montani, pokraj Bozemanova puta, u Gallatin Valleyju i u Last Chance Gulchu pronašli su mnogo zlata. Ondje bih možda mogao pronaći sreću. Ili je barem potražiti. A vojska me zacijelo ne bi uhvatila. Bio sam isuviše iskusan.

Bit će mi mnogo teže ostaviti na cjedilu drugove u Camp Poweru. To će me zacijelo izjedati, peći će me savjest.

Pa ipak bih se možda odlučio na bijeg da nije bilo Sally. Da, Sally... Neprestano sam razmišljao o njoj. Pred očima mi je lebdjela njezina slika. Vidio sam je s licem pocrnjelim od barutnog dima, uprljane odjeće,

pokraj čovjeka koji je mrzi, u tvrdavi što su je opkolili Indijanci.

Bit će poprilično teško doći do te tvrđave.

Možda bih morao dezertirati samo zato da kupim Sally i odvedem je u Laramie?

No taj pothvat ne bi uspio.

Cheyenne-Jim Fisher bio je predobar izviđač, a Sally jamačno ne bi mogla izdržati u sedlu podjednako dugo kao i naši progonitelji.

Tako neće ići.

Prema tomu, morat ću i nadalje služiti tom prokletom majoru i armiji samo zato da bih mogao ostati pokraj Sally.

Naposlijetku odlučim. Znao sam kako u Camp Poweru, u zemlji Indijanaca, između iskusnoga starijeg narednika i neiskusnog majora stvari stoje drugačije nego u civilizaciji. U zemlji Indijanaca ljudi su uvelike upućeni jedni na druge.

Majoru sam očito potreban.

Ubrzo će otkriti kako se njegovi izgledi znatno smanjuju ne budem li pokraj njega. A možda...

Dalje nisam razmišljao.

Sve će se zbiti kako valja, kako mora biti.

* * *

Nekoliko kilometara dalje, s brežuljka mi pukne pogled u dolinu. U njoj ugledam Indijance.

Otprilike dva tuceta ratnika. Na sedam pari motaka što su ih vukli konji ležali su ranjenici. Na desetak konja natovarili su poginule. Sa sobom su vodili konje i mule koje su nam zaplijenili.

Što se tiče Bizonova Lica, stvar nije upalila. Znao je i za što. Pravodobno sam zapazio zasjedu tako da smo se mogli pripremiti za obranu.

Ugledam Bizonovo Lice kako je u podnožju brežuljka izjahao između crnih stijena i nacerim se.

Ne samo što je osigurao uzmak svoje sitne i razbijene horde ratnika, nego je i otkrio da sam mu na tragu.

Očekivao me. Htio je porazgovarati sa mnom i zbog toga je izjahao na brisani prostor bez ikakva zaklona.

Polagano se zaputim dolje. Znao sam da je konj Cheyenne-Jima već poprilično iscrpljen. A doista se može dogoditi da će moj škalp ovisiti samo o brzini konja.

Možda mi je nekolicina ratnika Bizonova Lica već presjekla uzmak! Možda su već objahali brežuljak tako da mi u svakom trenutku mogu upasti u leđa.

U tom ću ih slučaju morati zaobići u velikom luku.

Bizonovo Lice pripadao je Oglala-Siouxima. Izgledao je sjajno. Vanjstinom je uvelike nalikovao na strica, Crvenog Oblaka, koji je također djelovao muževno. No nećak je bio viši i snažniji od strica. U kosu je za bo samo tri pera, no zasjeci u perima obavještavali su poznavatelja Indijanaca da se mladi poglavica često borio i skupio, mnogo skalpova. Također je nekoliko puta bio ranjen.

Bizonovo Lice mi kimne, a zatim će grlenim glasom:

— Valjano si uradio svoj posao, Zelenooki. Kad vojska ne bi bila toliko glupa, unaprijedila

bi te za pukovnika. I u nas bi uznapredovao do velikog poglavice! Ne osjećaš li više krv svoje bake u žilama?

— Nipošto — uzvratim. — Osim toga, moja je baka bila Arapahoe, najljepša djevojka u plemenu. A čak i najružnije djevojke Arapahoe ljepše su od najljepših djevojaka Ogiala! Zašto bih četvrtinu krvi osjećao kao jaču? Moj je otac bio Irac, a djed je potjecao iz Škotske. Nije to loša mješavina s princezom plemena Arapahoe i majkom koja je imala pola irske krvi, je li?

Poglavica razmisli, pa kimne.

— Majorova se žena odista umije boriti. Nisam još vidio ženu koja bi se tako borila. Svida mi se. Prenesi joj moje pozdrave. Kaži joj da joj neću skinuti ni vlas s glave. Ipak, odvest ću je u svoj tipi. A naši će unuci možda biti vrijedni podjednako kao i unuk princeze Arapahoe Mjesećevo Jezero... Da, zapravo sam zastao i pričekao te da bih ti rekao kako u Camp Poweru nećete imati sreću. Na tvoje mu bih mjestu pobjegao iz vojske. Kažem ti to zato jer smo kao dječaci bili prijatelji... onda, za dobrih vremena u Laramieju.

— Nosi se do vraga! Prošla su ta vremena. A dotakneš li onu ženu, jednostavno ću te objesiti! Kunem ti se! Ta što još hoćeš? Zar da te koitom izbacim iz sedla?

Naceri se i podigne ruku. Pogledam preko ramena i ugledam dvojicu ratnika iza mojih leđa. Načinili su polukrug oko brežuljka i upali mi u leđa.

— Radije nemoj! — reče Bizonovo Lice. — Čekao sam te da

bih ti predao poruku za ženu i rekao ti da moraš pobjeći od one šačice izgubljenih ljudi. Sljedeći ću vas put ščepati... tebe i majora! A crvenokosa i zelenooka žena pripast će meni. Do nje mi je stalo gotovo više nego do Camp Powera.

Eto, sad mi je sve rekao.

Okrenem konja i pojašem na trag.

Ratnici me propuste. Bila je to zapravo njihova sreća: kad bi pokušali bilo što zbrisao bih ih iz sedla.

III

Kad sam stigao u Camp Power, bila je već noć. Pozovem stražara i ubrzo se javim majoru.

Sjedio je ispred svojega šatora za stolom s kartama. Svjetiljka nije bila upaljena. Noćno je nebo bilo vedro. Mjesec i zvijezde obasjavali su utvrđeni logor svojim blijedim svjetlom. No svjetla je ipak bilo toliko da bi čovjek uz stanovito naprezanje mogao i čitati.

Major se u međuvremenu presvukao i dotjerao svoju vanjštinu. Čak je bio i preuredan za oficira na granici. Na noćasnju borbu podsjećao je još samo flaster na njegovu čelu.

Izvijestim ga kako su Indijanci odveli teške ranjenike u selo i kako će se najvjerojatnije s pojačanjima uskoro zaputiti u smjeru Camp Powera u namjeri da ovdje izazovu pravi pakao.

Majorove su oči blistale. Bez riječi primi moj izvještaj, a zatim me otpusti kretnjom ruke.

Okrenem se bez pozdrava i načinim samo tri koraka kadli

me njegov oštri povik zaustavi u pola kretnje:

– Naredniče!

Ponovo se okrenem i pridem k stolu.

– Odstupite li još jednom bez pozdrava, naložit ću da vas okuju na kolski kotač! Jeste li razumjeli?

– Razumijem, gospodine! – rekoh i propisno ga pozdravim.

Sada polagano kimne i reče:

– Gubite se, čovječe!

– Gospodine – rekoh ne pomakavši se – ako ćemo ovdje tako strogo poštovati pravila, najposlušnije bih vas zamolio da mi ozdždravite na pozdrav...

– Što? – prekine me.

– Stariji sam narednik armije Sjedinjenih Država – nastavljam. – Prema pravilima, svaki mi oficir mora zahvaliti za iskazanu mu počast. Smijem li vas još jednom zamoliti za to? Ili ću morati zahtijevati odgovarajuću zabilješku u dnevniku ophodnje?

To ga pogodi poput udarca nogom u cjevanicu.

Odjednom shvati da ću mu pokazati zube i da sam mu u ovoj zemlji nadmoćan u mnogo čemu. Mladi poručnik Archi McDonald nije mu baš bio od bogzna kakve pomoći. A na njegovoj se strani zacijelo neće naći ni kapetan Emmet Anderson, sad jedini oficir u Camp Poweru.

Kapetan Anderson pio je poput lakomice.

Navjerojatnije će ga dokrajčiti što ga nisu unaprijedili za zapovjednika Camp Powera, nego su poslali novoga zapovjednika koji, povrh svega, ništa ne zna o Indijancima. Anderson će od sad piti još više nego prije. Ma-

jor je neko vrijeme šutke zurio u mene.

Naposlijetku me propisno pozdravi. Izidem. Nije me zaustavio.

Svi su nas u logoru napeto promatrali. Naš je logor bio tako malen da vojnicima nije moglo ništa izmaći.

Pridem Cheyenne-Jimu koji je sjedio na tlu pokraj kola, oslonivši se leđima na kotač.

Sjednem uz njega. Vojnik Wayne donese mi limenu posudu s grahom i lončić kave.

Pojavi se poručnik Archi McDonald. Možda je provjeravao stražare. Zastane pred nama.

– Treba li da ustanem i propisno vas pozdravim, poručniče? – upitam ga suho.

Samo se naceri. McDonald nije navršio ni dvadesetdrugu godinu, bio je uistinu mlad. Na patrolnim je jahanjima od mene više naučio o Indijancima nego što je u oficirskoj akademiji naučio o Napoleonu.

Mladić je dobro znao da se neće živ vratiti s ophodnje pojaše li bez mene. Za njega sam bio nešto nalik na mudroga oca.

– Naredniče – reče poručnik – cijeloga sam dana mislio na vas. Na što bi valjalo pripaziti noćas?

– Na konje – odgovorim. – Možda dvije-tri crvene konjokradice samo vrebaju zgodan trenutak da bi nas učinile polaganima poput kornjača. Ako naši mladići ne žele sami vući kola, neka dobro pripaze!

Kimne i pode. Znao je kako ne računam s napadom. To ga umiri i sad će tu smirenost pre-

nijeti na vojnike. Ljudi su ga voljeli jer je bio razuman.

Počnem jesti.

Cheyenne-Jim još je šutke sjedio pokraj mene.

— Gdje je gospoda? — zapitam ga.

— U kolima... Ne drži baš mnogo do ljubljenoga muža. Što li se samo zbiva među njima? Od jutros nisu izmijenili ni riječi. A što je između tebe i nje, ga, Zelenooki?

— Najradije bi mi ispalio hitac u trbuh i promatrao me kako skapavam na suncu... Vojška je opet napravila glupost. Neka je generalska žena u Washingtonu otkrila kako gospoda Bradden nije baš sasvim valjana, i kako bi predstavljala čak i uvredu za oficirsku ženu koja bi pokraj nje morala sjediti za kakvom večerom ili u kasiinu. I zbog toga su majora poslali u Camp Power. Razumiješ li, Jime?

Prezirno ispuhne.

— Katkad se zapitam — zamišljeno će Cheyenne-Jim — nije li ipak istinita tvrdnja da kadetima na vojnoj akademiji najprije slome kralješnicu. A zatim im umjesto kralješnice umetnu cijev ispunjenu kašom od koje čovjek postaje umišljen. Pripremaju je u kuhinji za najviše oficire... A od te cijevi odlaze živci u mozak i tko zna kako sve... Zbog toga oficiri nisu više sasvim svoji ljudi, čovjek ih ne može razumjeti ako i sâm nema takvu cijev u leđima... Eto, ja sam samo prokleti poludivljak koji se osvrće za zgodnom squaw... Hej, prije tri ljeta za pet sam konja kupio takvu od Zute Ptice. Vrijedila je koliko

sam je platio, kažem ti! Na žalost, poslije sam je izgubio u Fort Kearnyju igrajući poker s Yellowstone-Frankom. A on se idućeg proljeća vjenčao s njom.

Tiho se nasmijem.

Ipak, nije mi bilo do smijeha. Zurio sam prijeako u kola u kojima se nalazila Sally. Bila su to mala prtljažna kola u koja je stalo nešto prtljage, ležaj, posuda za pranje i još nekoliko stvarčica.

Nešto me tjeralo da odem k Sally i kažem joj da sam ovdje, da ću pripaziti na nju.

No u malom logoru to nisam mogao učiniti. Ovdje smo sjedili jedan do drugoga tako da se čula svaka riječ.

Vojnici koji nisu bili na straži ležali su između kola raspoređenih u četverokut. Konji i zapovjednikov šator također su se nalazili u tomu tijesnom prostoru. Stražari su bili vani.

Ne, nipošto nisam mogao poći k Sally i porazgovarati s njom.

Začujem majora kako glasno govori:

— Poručničke, izvijestite me naposljetku o svemu što moram saznati o Camp Poweru. Vrijeme je da se pozabavim s pojedinostima.

Iz glasa mu je izbijala samosvijest, upravo kao u čovjeku koji se dosad bavio samo velikim stvarima. A sad se napokon mora spustiti ispod svoje razine.

Znao sam kako sad u Camp Poweru nećujno proklinje nekoliko ljudi.

Zacijelo su počeli shvaćati kako u logoru više neće biti po momu. Taj major neće poslušati

moj savjet, dok su se poručnik McDonald i kapetan Anderson uvijek oslanjali na mene.

Major George Bradden o svemu će sâm razmisliti i odlučiti. Nikoga neće pitati za savjet.

Dakako, vojnici će to morati platiti.

A i ja!

Očito su imali valjanih razloga za proklinjanje.

* * *

Slabo sam spavao.

Ujutro probudim jedinicu, kako mi je bila dužnost kao naredniku.

Ophodnja što nam je spasila živote sastojala se od poručnika McDonald, izviđača Cheyenne-Jima Fishera i petnaest ljudi. Imali su i četiri tovarna konja koje smo upregnuli u dvojica kola. Četiri jahača morala su odstupiti svoje konje i povesti se kolima.

Tako je bilo jučer, tako će biti i danas. Ljudi su bili iskusni. U tom im se pogledu nije moglo prigovoriti.

Naposljetku ugledam Sally.

Stubama se spusti s kola. Vojnik joj je prije donio vodu, tako da se mogla oprati. Iz prtljage je izvukla drugi putni kostim.

Sad je opet bila besprijeorna dama, svjež, tek uvezena s Istoka. Djelovala je vrlo suzdržano. Nitko nije na njoj zapazio što se dogodilo dva dana prije toga.

Ali pošto me pogledala, sve mi je bilo jasno.

Opet je bila sama, sasvim usamljena. Sad više nismo ležali jedno do drugoga, pod kolima, opkoljeni Indijancima, u očekivanju onoga odlučnog na-

pada u kojemu ćemo biti uništeni. Nisam je više mogao držati u zagrljaju, pružiti joj osjećaj da nije sama.

Bili smo odvojeni, dijelila nas je velika udaljenost.

Vojnički je pozdravim.

— Mogu li što učiniti za vas, gospodo? — zapitam je posve prirodnim glasom.

Odjednom osjetim nazočnost majora. Nisam ga vidio, no osjećao sam da je negdje u blizini, da je čuo moje pitanje i sad želi čuti ženin odgovor.

Do vruga... tã još je njegova žena.

— Ništa. Hvala vam, naredniče! Ništa ne možete učiniti za mene — uzvratim Sally. — Nemam nikakvih osobitih želja.

Glas joj je bio čvrst, pogled miran.

Sad sam se osjećao nešto bolje. Znao sam da nije ništa požalila. Što se dogodilo prethodne noći, dogodilo se samo zato jer ju je muž napustio u trenutku najveće opasnosti.

Nije se sramila, ništa nije žalila, vladala je sobom. A budući da smo izmiješali nekoliko riječi, sad se više nije osjećala toliko usamljena, premda su te riječi bile posve bezazlene. Jmačno je shvatila da sam se vratio samo zbog nje i da ću ostati u njezinoj blizini dokle ću god moći.

Profinjenim nagonom žene spoznala je da bih zbog nje pošao i u pakao i da su moji osjećaji prema njoj doista iskreni.

Pogled joj na trenutak postane mekan, izražavao je toplu radost ili zahvalnost.

Opet je znala da nije sama. Okrenem se da bih se posvetio svojim dužnostima. Tek sad za-

pazim da nas je promatrao cijeli logor, počevši od majora pa do najmlađega jahača.

Poslije toga izvijestim poručnika da je kolona spremna za pokret.

Archi McDonald to dojavljuje majoru, a zatim dojaše k meni, na čelo.

— Major želi zadržati izviđača uza se — reče. — Vi, ćete s još dva-tri momka jahati u pret-hodnici, kojih pet kilometara ispred nas.

Mladić to reče ozbiljno i zamišljeno.

Propisno ga pozdravim i odjašem.

Prema tomu, major se još nada da će me Indijanci srediti.

Bio je to dugačak i vruć dan.

Jahao sam oko pet kilometara ispred glavnine i uglavnom se zadržavao na hrptovima brežuljaka, odakle sam imao dobar pogled.

S pošumljenog hrpta brežuljaka oko podneva ugledam našu kolonu kako brza uza široki potok.

Dva jahača odvedu konje na vodu, a Cheyenne-Jim pojaše u širokom krugu.

Jim je očito namjeravao pronaći tragove na temelju kojih bi mogao utvrditi jesu li Indijanci naišli na naš trag.

Sagnu li se dovoljno duboko k vratu konja, Indijanci bi se mogli privući i potokom. Isto tako i jašući postrance.

Zapitam se hoće li izviđači iskoristiti zgodu da onim glupanima ondje dolje ukradu konje. Nešto mi je bilo jasno: da je izviđač Cheyenne-Jim Fisher

ostao s vojnicima, jamačno ne bi dopustio da samo dva vojnika povedu konje na vodu.

Poručnik Archi McDonald me razočarao. Od mene je dovoljno naučio i takvu pogrešku jednostavno nije smio učiniti.

Dalekozorom sam mogao promatrati sve što se događa dolje, zapaziti svaku pojedinost. Sve sam vidio kao iz lože kazališta.

Zatim ugledam Indijance.

Bila su trojica.

Dvojica sjašu pod zaštitom visokoga grmlja i skupine stabala i predaju konje svom drugu. Ta dvojica ponesu sa sobom svoje kratke lukove i strelice.

Sad je sve bilo jasno.

Što sam mogao učiniti? Što da učinim?

IV

Sve se odvijalo brzo, glatko i lako.

Dvojica Oglala ratnika valjano su obavila svoj posao.

Šipražjem se nezapaženo privuku k potoku. Kad su napeli svoje lukove, nisu bili od vojnika udaljeni ni dvanaest metara. Vojnici su sjedili u sedlima i promatrali konje. Pri tomu su zatvorili konje u uzvodnom i nizvodnom smjeru.

Kao na zapovijed Indijanci ustanu u grmlju visokom do grudi, a s tetiva njihovih lukova zazuje strelice.

Vojnici ispadnu iz sedala.

Prije nego što su ostali vojnici u logoru išta zapazili, Indijanci uzjašu dva konja.

Hici što su ih vojnici ispalili za Crvenokošcima zahvate samo jednoga od vlastitih konja.

Eto, ipak se dogodila nevolja. Indijanski su izviđači uvrebali povoljnu priliku. Bizonovo Lice ostavilo ih je očito samo zato da bi ostao u dodiru s vojskom. Dakako, također im je dao zadatak da promatraju sve što se događa. A momci su iskoristili zgodu i pokazali majoru kako uistinu nije dorastao takvu načinu ratovanja.

Usmjerim dalekozor onamo kamo je odjahao Cheyenne-Jim. Svladao je tek nešto više od četvrtine svojega kruga. Ipak, sad se punim trkom vratio u logor. Očito je čuo pucnjavu i potjerao konja.

Točno sam znao da sad proklinje — što naglas, što u sebi.

Zacijelo je majoru ili barem poručniku rekao da konje ostavi u logoru i da ih vojnici odvede na pojilo najviše po dva odjednom.

No vojska je opet jednom morala postupiti sjajno i samouvjerenom, upravo kao da se nijedan indijanski izviđač ne bi usudio ukrasti konje, jer se u blizini nalazi vojska.

Budući da su se među životinjama na potoku nalazile i zaprežne životinje, Cheyenne-Jim bio je jedini čovjek u jedinici koji je još imao konja. Morao je učiniti sve što može da bi se vojska dokopala svojih konja. Ponajprije će ih morati sustići, a Indijanci su sad imali kojih pet kilometara prednosti.

A kad ih sustigne, morat će se boriti protiv trojice. I zbog toga se zaputim da bih pomogao stricu Jimu. Mogao sam zamisliti koliko će ga obradovati moja pomoć.

Konjokradice su pobjegle ravno na sjever. Nalazio sam se

istočno od njihova smjera, a kad budem u podnožju brežuljka, morat ću jahati još koji kilometar da bih prepredenim momcima oteo plijen.

Nisam više mogao razmišljati o tomu što će uraditi treći Indijanac koji je čuvao konje konjokradica.

Možda će ih slijediti da bi im se pridružio. No također je moguće da pričekava Cheyenne-Jima u zasjedi kako bi uništio jedinog progonitelja s kojim su morali računati.

Spustim se s brežuljka i dospijem do isušenog korita potoka koje je vodilo u odgovarajućem smjeru.

Kad sam izjahao iz korita, dva Indijanca s konjima nalazila su se točno preda mnom.

Bilo je prekasno da skrenu i pokušaju bijeg.

Crvenokošci su bili iskusni ratnici. Snalazili su se u ovom kraju, a i mene su poznavali.

Bio sam ne samo stariji narednik konjice. Rođen sam u tom kraju. Mladost sam proveo u Fort Laramieju. Tvrdava onda još nije pripadala armiji, nego trgovcima. I u mojim žilama teče četvrtina indijanske krvi, osobno poznam sve poglavice i mnoge ratnike, a s mnogima sam se igrao kao dječak.

Indijanci odluče u trenu.

Za Bizonovo Lice bilo je važno da oni pobjegnu s konjima jedinice. Major i četvora prtljažna kola tad će nalikovati na zrele plodove što ih valja samo ubrati. Dva su ratnika znala kako će stvoriti pretpostavke za brzu pobjedu mladoga poglavice. Prema tomu, živote su izložili opasnosti za stvar koja je važna za cijelo pleme.

Odvoje se od ukradenih konja i odlučno me napadnu. Indijance gotovo uopće nisam vidio. Sagnuli su se konjima za vratove, skrili se iza grive što je lepršala.

Ostanem u sedlu i pričekam s teškim konjičkim koltom u ruci. Držao sam ga lijevom rukom. Ljevicom sam pucao brže i točnije. Prije nego što sam pošao u vojsku, dospio sam na zao glas kao revolveraš.

Budući da nisam mogao dati Indijance, zapucam u konje. S dva hica pogodim oba konja.

Zatim zapazim kako su se oba ratnika zakotrljala tlom poput puma. Munjevito ustanu... jedan baci ratnu sjekiru, a drugi nož. Bio je to teški nož Green River, tek nešto lakši od ratne sjekire.

Nož me samo okrzne. Sjekira me promaši, jer sam pravodobno maknuo glavu.

Pogodim oba Indijanca... no unatoč tomu teturali su na mene i pokušavali me srediti sve do posljednjeg daha. Morao sam još jednom zapucati. Posljednji se Indijanac stropošta na tlo tik pred nogama mogega konja.

— Vojounihan! — reče mi još. To znači otprilike »poštovanje«. Tako je priznao da nisam spavao i da sam bolji od njih.

— H'g'un, rođače — rekoš. — Želim ti dobar put u Vanagi Jata. Zbog svoje hrabrosti dobit ćeš dobro mjesto na sabiralištu duša.

Kimne i izdahne.

Najprije nabijem kolt što sam ga ispucao. Još se jedan Indijanac morao nalaziti negdje u blizini — barem jedan. Zatim oku-

pim konje što nije bilo nimalo teško. Samo se nekolicina izdvojila iz skupine. Bili su to vojnički konji, navikli na pucnjavu, krikove Indijanaca i miris krvi.

Major se mogao samo radovati tomu što ima takvoga narednika. Nije to bila nikakva pretjerana samohvala. Vratim li mladićima pokraj potoka konje, bit će to kao da sam im vratio život.

Polagano sam tjerao konje, zaobilazeći mjesta na kojima bi me koji Indijanac mogao dočekati u zasjedi, pogoditi me strelicom ili tanetom.

Naposljedku dojaše Cheyenne-Jim. Lijevi mu je rukav bio natopljen krvlju. Sjedio je na indijanskom konju i tjerao još dva takva. Prema tomu, Crvenokožac mu je iz zasjede ustrijelio konja ispod stražnjice. A tek je onda Cheyenne-Jim odlučio stvar u svoju korist. Bio je dobar revolveraš, nešto poput mene.

A to je u borbi s Indijancima uvijek bilo odlučujuće.

Pridruživši mi se, iskosi usne u smiješak.

— Ostario si, striče Jime — rekoš mu.

— Nisam — uzvрати mrgodno. — Umišlja da sve zna. Prije nego što sam odjahao, rekao sam mu neka svi u logoru ostanu na okupu i neka se ne miču. Pronašao bih tragove Indijanaca i sradio bih ih pokraj potoka. Ali taj...

Prokune toliko nepristojno da se to ne može ponoviti.

— Poslušaj me, Kožnata Čarapo! — pokušam ga utješiti. — Ako taj major ima samo trunčicu razuma, već je odavna shva-

tio kako je u toj zemlji samo neuki glupan.

Brže potjeramo konje, stigremo na potok i naidemo na kaplara Billa Yatesa koji se s pe toricom momaka pješice zaputio da bi progonio Indijance. Kad su nas ugledali, zastanu. Svakomu je od njih pao kamen s duše, vidjelo im se to na licima.

– Majmuni! – izderem se na njih. – Prokleti ovnovi! Zar baš ništa niste naučili? Ne umijete li ništa drugo nego zabavljati se s indijanskim ženama i lokati onu patoku od viskija? Ja ću vam...

Radije neću napisati što sam obećao tim momcima. Stajali su kao ukopani, slušali moje proklinjanje i priglupo se cerili. Vjerojatno su tako naumili izmoliti oprostjenje. Dobro su znali da sam im majka i otac, da se mučim kako bih ih održao na životu i da im doista želim dobro.

Većina ih je već jahala sa mnom. A ja sam na ophodnjama imao uvijek najmanje gubitaka. Dobro su to znali.

Pošto sam im opet jednom utuvio u glavu što ne smiju raditi i što ubuduće očekujem od njih, zapovjedim im da uzjašu. I tako su se vratili u sedlima.

Domahnem kaplaru Billu Yatesu da mi prijaše, pa ga zapitam:

– Pa što ste htjeli uraditi... šest patuljaka na vlastitim nogama?

– Major je smatrao – uzvra ti Yates – da ćeš ti sa Cheyenne-Jimom nešto poduzeti i da će vam pri tomu dobro doći naša pomoć. Mislio je da ćete vratiti naše konje.

Nacerim se bez riječi. Taj očito pripada soju koji poslije pogreške mora učiniti još veću glupost! No takvi ljudi to rade i pri tomu se grčevito drže nade u nemoguće. I takav je momak postao zapovjednik Camp Powera.

Kad sam mu se nešto poslije javio, pojedinosti ga nisu zanimala.

– Zar da opet pojašem naprijed? – zapitam majora.

Čovjek stisne oči u uske proreze i uzvra ti:

– Pojahat ću s vama, naredniče. Poručnik McDonald poves t će jedinicu. Gospodin Fisher pripazit će da nas Indijanci ne iznenade napadom u leđa ili s boka. Jeste li čuli, gospodine Fisher?

Major pogleda Cheyenne-Jima.

Jim kimne. Oči mu pri tomu zasjaju.

– Kad jednom izostavite ono »gospodine« – polagano će mu stric Jim – ostat će jednostavno Jim. A ja ću vas tad zvati George. Ta to vam je ime, je li?

Major ostane bez riječi.

Sad je znao u kakvu je zemlju dospio, među kakve ljude. Ovdje je sve drugačije. Čak ni momak iz »brigade u jelenskoj koži«, čak ni izviđač ovdje ne dopušta da se bilo tko drsko odnosi prema njemu.

Bradden ne reče ništa. Domahne vojniku da mu dovede konja. Zatim se gipko vine u sedlo. Bio je doista u najboljoj snazi, težio je kojih osamdesetak kilograma, a visok je bio poput mene.

Odjahasmo.

Pogledam Sally. Stajala je pokraj svojih kola i djelovala gotovo izgubljeno.

Nisam joj mogao domahnuti.

No nadao sam se da su je mogli osjećaji i misli pogoditi poput daha tako da je mogla osjetiti kako nije sama niti izgubljena.

V

Major je slijedio naš trag što se jasno razabirao na tlu. Zauzvavi se tek pokraj dvojice poginulih Indijanaca. Pogleda ubijene konje.

Zapazi kako sam sve to postigao sa šest hitaca. Pri tomu nisam ispalio nijedan hitac koji ne bi pogodio.

q Pogleda me.

— Zašto vas nisu unaprijedili za oficira?

— Nije mi do toga! — uzvratim ravnodušno. — Dopuste li naredniku da uđe u uzvišeni stalež oficira, dotjerat će najviše do poručnika. Mladići koji dolaze iz West Pointa smatrat će ga mješancem koji je zalutao u plemenitu rasu... Dvaput sam odbio da napišem molbu kojoj bi zacijelo udovoljili... Osim toga, u mojim je žilama četvrtina indijanske krvi, majore...

Kimne.

— Tako sam i mislio. To znatno otežava situaciju... Ipak, ne vidim nikakvu drugu mogućnost, moram jednostavno zaboraviti da ste samo narednik. Moram zaboraviti svoj čin, mogu biti samo čovjek koji nešto duguje drugomu... Dodite, Cannon, da izravnamo dugove.

Pojaše u smjeru skupine stijena. Slijedio sam ga. Znao sam da će major odbaciti sve što mu je odgojem nametnuto. Osjećao je potrebu za primitivnom pobjedom.

Između stijena sjahasmo i odbacismo pojase. Imao sam na sebi samo konjičku košulju. Major skine svoj po mjeri skrojeni haljetak.

Pod košuljom su mu bujali mišići.

Podigne ruku...

— Pripazite! — reče. — Morao sam od vas mnogo štošta progutati. Približili ste se droljici koja mi je još žena. I one ste mi noći htjeli sasuti zube u grlo... kako ste se sami izrazili. A žena bi se vjerojatno upustila sa svakim momkom. Bez obzira kakav je on, morao bi poštovati moje vlasništvo... A sad sam opet loše ispao u očima cijele jedinice, jer ste vi kao veliki spasitelj vratili naše konje... Tako je ispalo samo zbog toga što nisam htio poslušati vaš savjet... Izmlatim li vas valjano, zacijelo ću moći prihvatiti vaš savjet, jer poznate Indijance. Ako želite moju ženu, morat ćete još malo pričekati. Prvom ću je zgodom poslati u Laramie i zatražiti razvod. A onda...

— Previše pričate!

Ne reče više ništa, jednostavno me napadne.

Odmah zapazim da se umije boriti. U vojnoj je akademiji naučio ne samo jahati, mačevati, nego i pravi engleski boks — klasičnu borbu šakama. Možda su u kakvom oficirskom klubu imali čak i profesionalnog boksača za učitelja.

Napadne me, dakle. Prema načinu kako se pokrivaio, držao šake, služio varkama, odmah zaključim da se umije valjano boriti.

Doista nisam toliko znao o toj vrsti borbe.

— Ja sam se umio boriti kako se bore ljudi ovdje na granici. Poznavao sam sve opake varke, borio sam se barem stotinjak puta i uvijek sam nekako isplivao. Sa svakim sam od tih razbijača i grubijana izišao nakraj. Koji bi me put to stajalo ožiljaka i masnica, no na kraju bi uvijek bila odlučujuća snaga i izdržljivost.

No sad sam naišao na čovjeka koji je svladao klasičnu borbu šakama iz stare Engleske.

U idućih me nekoliko minuta triput oborio s nogu. A onda bi, poput pravoga džentlmena, uvijek pričekao da ustanem i zauzmem borbeni stav.

Zatim bi kružio oko mene, zavaravao me ljevicom, pokoji me put udario njome u glavu, a na posljetku me žestoko pogodio desnicom čim bih se našao u odgovarajućem položaju.

Desnicom me neprestano pogadao kao čekićem. Krvario sam iz nosa i usta, jedna mi je uška bila zaderana, a donja me vilica veoma boljela.

Znao sam da bi se svaki drugi čovjek već odavna ispružio na tlu. Zapazio sam kako se začudio kad sam ustao i poslije trećega udarca.

No u međuvremenu sam shvatio kako se on bori.

I kad me idući put naumio žestoko udariti desnicom, moje je oko bilo brže. Nisam više dopustio da me prevari ljevicom.

Pravodobno sam odmakao glavu i njegova je desnica sunula u prazno. Zamah ga povuče tako da je zateturao na mene, a ja ga dočekam kratkim udarcem ljevicom pod jetra.

Sad se situacija izmijeni. Zacijelo još nikad nije primio takav udarac. Major se spusti na jedno koljeno, zastenje od boli i uhvati za trbuh.

Kad bi to bila normalna borba kakve se događaju u ovim krajevima, major više ne bi imao nikakvih izgleda. Ovdje se načetom protivniku ne dopušta da predahne, nego ga valja slistiti dokraja. Nema nikakve milosti.

No on je meni triput pružio priliku da se odmorim i ustanem. Zbog toga se i ja povučem i pričekam. Pošto je ustao, desna mu moga ponovo popusti. U licu je bio zelen.

— Gospodine, tek će sad biti ozbiljno. Ne biste li radije prekinuli? — zapitam ga.

Na to se pitanje sasvim uspravi. Znao sam da će se sada domisliti nečemu.

Doista, postupi upravo tako. Sad je desnicom zavaravao, a udarao ljevicom: udario bi tek pošto bih ja pomakao glavu zbog pokušane varke.

Najprije me pogodio kratkim udarcem u želudac, a zatim ljevicom pod bradu. Bacim se na nj i čvrsto se uhvatim da bih se odmorio. Pošto me odbio od sebe, opet nasrne, no ja se izmaknem pa je uletio u prazno. Pri tom ga zahvatim udarcem sa strane. Prije nego što je išta mogao poduzeti, još ga jednom pogodim ljevicom u jetra.

Sad zastenje, spusti se na oba koljena, pa se zgrči u čučanj.

– Dodi! – reko mu. – Pokazat ću ti još nešto.

Ponovo ustane. Sad zaboravi na džentlmensku borbu. Budući da mu nije mnogo pomogla, počne se služiti svim i svačim. Udarao je bijesno, poput pravoga razbijača ispunjenog strahom da će biti poražen i divljom željom da me obori s nogu.

Srušim ga još dva puta.

Uvijek bih ga pričekao, kako je i on postupio. Sad zapazim kako se znoji. Ja se nisam uznjio ni upola toliko.

– Prestanite radije! – reko mu ponovo. – Inače...

Pridigne se, no ipak se ne uspravi nego glavom pojuri meni u trbuh. Odbaci me natraške, tako da sam tresnuo o stijenu. Jedna me izbočina grdno pogodi u leđa. Bol je bila tako žestoka da me na trenutak paralizirala. Jednostavno više nisam mogao podići ruke.

A major se raskoračio preda mnom i udarao me izravnim udarcima sprijeda, tako da sam zatiljkom udarao u stijenu.

Momak se umio boriti i bio je surov. Pokretala ga je snažna volja da me dotuče. Na trenutak ostadoh bez svijesti.

Kad sam se osvijestio, on je stajao pokraj konja, držao se za nj. Koljena su mu podrhtavala, popuštala. Ali nije se spuštao na tlo. Htio se po svaku cijenu održati na nogama, pridržati se za konja i tako svladati trenutačnu slabost.

Haljetak i pojas s revolverom još su ležali na travi. Sablja je visila na sedlu. Bila je na svomu mjestu, ispred lijeve noge.

Nisam se još pokrenuo. Bio sam preslab. U glavi mi je veoma šumilo.

Porazio me, posjekao do nogu! Dakako, imao je sreću što me ona stijena pogodila u leđa i učinila me nesposobnim za borbu. Da se dogodilo obratno, to jest da je on ledima naletio na stijenu, također bi to bila sreća.

Još sam razmišljao bi li ga pozvao, ustao i nastavio borbu, kadli ugledam Indijance.

Do vruga! Nasuprot svim pravilima, Bizonovo Lice ostavilo je četiri izviđača.

Ili su to pak bili lutajućí ratnici kojega drugog plemena.

Jedan se pojavi između stijena i pojuri na majora. Ovaj mu je bio okrenut leđima, a ratnik je htio izvesti osobito djelo: dotaknuti ratnika, a zatim ga ubiti.

Takvo djelo vrijedi više. U perimu ratnika može se označiti posebnim znakom da je najprije dotakao ratnika, a zatim ga ubio. To svakako vrijedi više nego kad ga uništi strelicom ili tanelom.

Mene nije ni pogledao. Ratnik je svu svoju pažnju usmjerio na majora. Indijanac podigne nož na udarac. Morao je načiniti još samo dva skoka da bi lijevicom uhvatio majora za vrat i desnicom mu gurnuo nož kroz leđa u srce.

No moj ga nož pogodi točno i punom snagom.

Indijancu se otme divlji krik... Major, koji je dosad stajao licem okrenut konju, naglo se okrene.

Indijanac još dotetura do konja. Major ga sad odgurne nogom, tako da je pao u stranu.

Polagano ustanem i teško dišući kažem:

– Nadam se da vam nije žao, majore, što nisam dopustio Indijancu da vas ubije?

Bradden ne reče ništa. Promatrao me kako prilazim Indijancu da bih mu izvadio nož iz leđa.

Zatim pridem majoru i udarim ga desnicom u lice. Čovjek se stropošta i ostane nepokretno ležati.

Pričekam da ponovo ustane. Nos mu je bio zauvijek iznakažen.

– Za sada neodlučno! – rekoš. – No, nastavite li, izgubiti ćete. Za nekoliko tjedana, pošto očvrsnete u ovoj zemlji poput mene, mogli biste opet pokušati. A sad ćete izgubiti. Žilaviji sam. Prihvaćate li okladu?

Kimne. Nije se osvrtao na krvarenje iz nosa.

– Zacijelo je tako – uzvрати. – Čak vam i za život zahvaljujem. No za mene to nije ništa. Ženu ste mi...

– ... koju ste ostavili u životnoj opasnosti, odbacili je, odgurnuli je od sebe! – prekinem ga oštro. – Zapravo više nije bila vaša žena. Bio je to čovjek koji se odjednom našao u krajnjoj nuždi napušten od svih. A za mene nije bilo važno što je iza nje, nego što će se dogoditi. Također ne želim postati general... Gospodine, čovjek ste koji u opasnosti odbacuje svaki teret, pa i vlastitu ženu! Donekle sam je slučajno pokupio, no pokupio sam je kao blago kojemu se nisam nadao, kao dragocjenost... Što zapravo želite od mene, gospodine?

Proguta.

Nije više izgledao tako dobro kao prije. Nos mu je bio razbijen, usna napukla, a i inače je

na njegovu licu bilo mnogo tragova mojih šaka. A ja sam zacijelo izgledao još gore. Primio sam više udaraca od njega.

Tad će teškim glasom:

– Što odbacim, još dugo ne smije pokupiti bilo koji nitkov! Što odbacim, još je predobro za bilo kakvoga nitkova! A sad je, naredniče, završen naš privatni razgovor. Potražite konja tog ratnika. Povest ću ga u jedinicu. Ovdje smo se borili s Indijancima. Tamo ćemo objasniti naš izgled... Ili ćete reći ljudima da smo se potukli?

Nacerim se.

Zatim popravim odjeću, umijem lice s pola pljoske vode i stavim šešir na glavu.

Uzdahnuvši, osjetim bol u cijelom tijelu, osobito u leđima i zatiljku. Odjašem da bih potražio Indijančeva konja.

Bila je to životinja konjice Sjedinjenih Država. Ratnik je zacijelo svoga mršavog mustanga zamijenio s konjem iz plijena.

Odvedem ga k majoru. I on se donekle sredio. Preuzme životinju.

– Pojašite naprijed, naredniče! – naloži mi. – Podvečer nas dočekajte na mjestu prikladnom za logorovanje.

Pogleda me. Znao sam da sad očekuje od mene ono vojničko: »Razumijem, gospodine!« A zatim i vojnički pozdrav.

No ja samo kimnem, okrenem konja i odjašem.

Slijedio me val njegove mržnje.

Ta se mržnja jamačno neće ublažiti dokle ću god biti narednik pod njegovim zapovjedništvom.

Zar da zajedno sa Sally pobegnem iz Camp Powera?

Majoru bi to bilo sasvim pravo. Riješio bi nas se oboje odjenom. Razvod bi ubrzo dobio. A i Sally bi to htjela.

VI

Idućih smo dana dobrano uznapredovali. Indijanci su nas ostavljali na miru. Neprestano sam jahao ispred glavnine, preuzeo sam izvidanje, posao Cheyenne-Jima. Tih smo dana jahali istočno od Power Rivera, a u visini Devil Towera skrenuli smo prema sjeveru.

Ovdje, zapadno od Devil Towera, među brežuljcima crvenih stijena, nalazio se Camp Power.

Ugledao sam ga prvi, jer sam i tog dana jahao ispred glavnine. Kad se za mnom na zapadu spustilo večernje sunce, zapazim ono nekoliko zgrada Čampa i visoku kolčanu ogradu.

Indijance nisam vidio.

Jesu li otišli?

U to nisam mogao povjerovati.

Poglavica Bivolovo Lice jamačno je već odavna otpremio ranjenike u selo i morao bi biti ovdje. Vjerojatno je sa sobom doveo i pojačanja. Među brežuljcima u okolini bilo je dovoljno skrivenih mjesta za ratnike iz deset i više sela.

Začujem zvukove trube što obično prate spuštanje zastave. Na straži je bilo osam ljudi. Narodnik pozdravi zastavu.

Još sam i tad oklijevao.

Smijemo li se usuditi taj posljednji dio puta...

Dalje nisam morao razmišljati... odjednom zapraskaju puške, prave salve...

Udaljenost je bila velika, a i brežuljci su malo prigušili praskanje.

U Camp Poweru nitko je nije mogao čuti. I na mojem mjestu čuli bi je samo oni s najboljim sluhom.

Sad je sve bilo jasno.

Indijanci su opet napali. Na domak Camp Poweru jedinica se osjećala sasvim sigurna.

No Cheyenne-Jim zacijelo je pazio. Prema tomu, nitko ih nije mogao iznenaditi.

Štoviše, plotuni su upozoravali da se ljudi bore u skladu sa zapovijedima. Vjerojatno su čak uspjeli zavesti kola u krug.

Ali da nisu ispaljivali plotune, najvjerojatnije ih ne bih mogao čuti. Plotuni su mnogo glasniji od istoga broja pušaka što praskaju pojedinačno.

Bizonovo Lice namjerno je napao u neposrednoj blizini Camp Powera. Ipak nije računao sa salvama.

Obodem konja i pojašem u logor. Pri tomu izvučem revolver i ispalim tri hica. To je bio naš znak.

Znao sam da kapetan Emmet Anderson i njegovi mladići sad više neće misliti na večeru i dokolicu poslije nje.

Nije bilo baš sasvim lako probiti se do logora.

Tu i tamo bili su skriveni izviđači. Jahao sam kao da sam sišao s uma, posve sam zaboravio da pripadam konjici. Gotovo sam ležao na konju. Zatim bih se bacio na lijevi bok konja, pa na desni.

Možda su me samo zbog toga promašile strelice i tanad. Možda je moj konj bio prebrz, a možda je i udaljenost do indi-

janskih izviđača koji su opkolili logor bila prevelika.

Ukratko, probijem se.

Narednik Murphy izdao je zapovijed da otvore zapadni ulaz. Pošto sam naglo pred njim zaustavio konja, narednik reče:

— Vraški se žuriš, veliki majstore!

Zove me tako jer sam po činu bio viši od njega.

Jednim pogledom obuhvatim sve što je valjalo vidjeti.

Kapetan Anderson istetura iz brvnare u kojoj se nalazilo zapovjedništvo. Dakako, opet se napio.

Preko glava nekolicine vojnika doviknem trubaču:

— Zastvirajte, kaplaru! Prva četa treba da pojaše u borbu. Naprijed, kaplaru!

I dok je ovaj pretvarač zapovijed u određeni zvučni signal trubom koji će vojnicima prve čete saopćiti što treba uraditi. pojašem do kapetana.

Narednik Joe Murphy potrči pokraj mene, žestoko prokune i reče:

— Do vraga, zar mi nećeš reći što te toliko uzbudilo da moramo krenuti prije večere?

Pričekam s odgovorom sve dok nisam dojahao do kapetana koji se uhvatio za ogradu trijema i nastojao pokazati što odlučnije lice.

Izvijestim ga:

— Kapetane, na pet-šest kilometara udaljenosti odavde novi se zapovjednik Camp Powera major George Bradden našao u stupici zajedno s ljudima i vozilima. Gospodine, pokrenuo sam prvu četvu da bi pritekla u pomoć opkoljenima. Dobro?

Podigne ruku na pozdrav.

— Znao sam da će poslati zapovjednika — reče. — Dakle, pokušajte spasiti njegov skalp, naredniče! Postupili ste kako valja.

Okrene se i nestane u zapovjedništvu. Sad će mu biti potrebna šalica jake kave i vedro vode da bi u nj zagnjurio glavu. No možda se nadao da ću stići prekasno.

U međuvremenu se okupe jačači prve čete.

Premda se ta jedinica sastojala od surovih momaka kojima je vojska bila posljednje utočište, kad sam ih pozvao da s punom opremom uzjašu, momci su i te kako dobro znali o čemu je riječ.

Postrojili su se za samo nekoliko minuta.

Sad i narednik Murphy uzjaše na konja kojega su mu doveli. Premda je bio na straži, znao je da i on mora s nama. Vodio je prvu četvu, obavljao službu oficira.

U Camp Poweru bile su tri čete. Ipak, možda je to nešto pretjerana riječ.

Prva se četa sastojala od narednika Murphyja i dvadeset sedam ljudi.

Povedem ih. Znao sam da moramo požuriti. Pojahasmo punim trkom što ga konji zacijelo neće izdržati više od pet-šest kilometara.

Sunce se spusti ispod nebosklona. Cloud Peak bio je obavljen crvenim oblacima. Cijelo je nebo gorjelo. Od topota naših konja nismo više mogli čuti pucnjavu. No točno smo znali na kojemu su mjestu Indijanci napali.

Skrenem nešto ulijevo od mog traga. Povedem mladiće preko jednoga sedla u dolinu, u kojoj su se nalazila četvora kola. Iza i ispod njih zauzeli su zaklone ljudi majora Braddena.

Dvoja su kola već bila prevrnutna, a jedna gorjela. Indijanci su bili pred konačnom pobjedom.

I u tom smo se trenutku nezadrživo spustili niz padinu brežuljka.

Napadosmo ih golim sabljama.

Indijanci se odmah okrenu od kola da bi dočekali naš napad. Među kolima gotovo su svi poginuli.

Probijemo se. Moji su se jahači umjeli boriti. Bili su to pravi ljudi za takvu bitku. Za većinom su tragali šerifi, no ovdje, u zemlji Indijanaca, sigurni su bili pred ljudima zakona.

Uglavnom su bili konjokradice i kradljivci stoke. Revolveraši koji su se za rata borili kao gerilci, skrivali se i napadali iz zasjede.

No umjeli su se boriti. Čovjek bi čak stekao dojam da im ta borba služi kao neka vrsta sigurnosnog ventila, da ih rađuje.

Dakako, ti su se ljudi uvelike razlikovali od jedinica koje u Washingtonu sudjeluju u paradama ili su na straži oko predsjednika.

Divlje sam udarao sabljom ulijevo i udesno, probadao ratnike koji bi me pokušali zaskočiti ili pojahati na mene. Na cijevi jedne puške slomi mi se sablja.

Posegnem za koltom.

I tako dospijem među kola. Pozovem Sally. Bilo mi je posve

svejedno što će reći drugi ljudi ili major...

Bila je već gotovo mrkla noć. Vidljivost se naglo pogoršavala. Žena zavrišti, jer je čula moj glas. Njezin vrisak nadjača buku bitke. Shvatim da su Sally izvukli ispod jednih kola i bacili je na konja.

Odmah se prisjetim želje Bivolova Lica.

Zagrmim nekoliko indijanskih riječi. Povičem da je ona moja žena i da otmičara pozivam na dvoboj. No poglavica me vjerojatno nije razumio.

Naposlijetku obidem kola, probijem se kroz divlji metež. Konj se spotakne preko ruda, a zatim me pogodi tane i gotovo me izbacila iz sedla. Zadržao sam se samo uz najveći napor. Vika sam još divlje jer sam sad osjećao i bol.

Indijanci su bježali, pokušavali su se izgubiti u noći.

U tom trenutku još jednom začujem Sally.

Obodem konja i natjeram ga na divlji trk. Bilo mi je svejedno kamo ću odjahati, pa makar se našao usred skupine Indijanaca.

Doviknem Sally da dolazim.

Preda mnom se pojavi jahač... odjednom zapazim da se dvije osobe nalaze na konju i žestoko se bore. U jednom od njih prepoznam Sally. Suprotstavljala se svojem otmičaru.

Čovjek je ispusti tako da je pala s konja. Sally se skotrlja pred noge moje životinje koja se propne da je ne bi zgazila. Konj to nikad neće učiniti ako mu se čovjek skotrlja pod kopita.

Životinja me gotovo zbaci. Rana u boku toliko me boljela

da se nisam mogao valjano držati u sedlu. Odjednom zaboravim na bol.

Ponovno pozovem Sally i ona mi pritrči. Jednom je rukom podignem i posjednem u sedlo ispred sene.

— Oh, Sean... — reče zadihan.

Polagano odjašemo natrag.

U svim su smjerovima klizile sjene Indijanaca na konjima i onih pješke.

Borba je bila svršena.

Sally je bila pokraj mene. Posve sam zaboravio na rane i bol. Šutjeli smo, riječi su bile suvišne. Privila mi se na grudi. Drugi smo se put zajedno našli u životnoj opasnosti. Nismo se ljubili. I nije nam bilo do toga. Isuviše smo bili uzrujani, uzbuđeni.

No znali smo da sad pripadamo jedno drugomu.

Nešto postoji između nas.

— Kad sam te čula kako me dozivaš, Sean — reče Sally — znala sam da ćeš mi priteći u pomoć. I još sam se jednom svom snagom suprotstavila Indijancu. Mislim da je to bio poglavica... doviknuo je, nešto svojim ljudima, a zatim su me izvukli ispod kola. Ispucala sam sve metke...

Na majora nismo ni pomislili.

VII

Kad smo stigli do četverokuta zatvorenog četvorim kolima, vojnici su upravo gasili ona što su se zapalila.

Plamen je bacao dovoljno svjetla da odmah prepoznam majora. Krvario je. Naslonio se

na jedna kola i promatrao Sally i mene.

Spustim Sally s konja i pomislim: Preživio je! Dakle, sve se nastavlja.

Polagano sjašem. Rana na boku veoma me boljela. Još sam krvario. Pridem majoru i izvijestim ga o svemu.

Ovaj samo kimne i zahvali mi umornom kretnjom ruke. Bio je bez šešira. Šutio je, no bilo je posve jasno da je ponovo spasio svoj skalp.

Opet se izvukao, premda je nekoliko vojnika teško nastradalo. Očito je pripadao među one koji se izvuku uvijek na neki način, jednostavno ih uvijek posluži sreća.

Najvjerojatnije i ja pripadam među takve.

Okrenem se i kimnem naredniku Murphyju. Ovaj je već zapazio kako smo major i ja ranjeni. Znao je da će zapravo biti prava sreća uspijemo li se nas dvojica vlastitom snagom dovući do Camp Powera.

Narednik Murphy preuzme zapovjedništvo. Sad je bilo jasno da moramo što prije u Camp Power.

Večer je već odavna prošla i Indijanci nas sad više neće napadati. Možda će samo iz zasjede dozujiti koja strelica.

Cheyenne-Jim došepa iz mraka, vukući za sobom konja na dugoj uzdi.

Zapazim kako mu je glava na lijevoj strani krvava i natekla. Ogorčeno prokune i reče:

— Htio sam zaustaviti Bivolovo Lice i tad me udari po glavi tako da sam pao poput boce. Upravo sam...

Odmahnem. Nisam ga više slušao. Ogledam se za Sally.

Upravo se penjala na svoja kola.

Zapazim kako vadi iz kola kutiju s povojima, kakvu vojska obično daje svakoj ophodnji i malim jedinicama. Počne zdušno pomagati ranaru prve čete. Bilo je nekoliko teških ranjenika koji bi zacijelo iskrvarili do Camp Powera.

Bila je to sjajna žena. Opet mi se pružila prilika da to utvrdim. Premda je najvjerojatnije još drhtala od grozota što ih je doživjela, pomagala je vojnicima poput sestre.

Majora nije ni pogledala. On je još stajao pokraj kola. Vjerojatno ga je grdno zahvatilo... Dovedu mu konja, no morali su ga podići u sedlo. I ja sam uzjahao tek u trećem pokušaju i uz najveći napor.

Kola što su ih Indijanci zapalili još su bila sposobna za vožnju.

Ubrzo krenusmo. Na čelu je jahao narednik Murphy. Slijedio ga je major. Ja sam jahao pokraj kola u kojima se vozila Sally.

Bilo mi je posve svejedno što će pomisliti drugi.

Nešto prije Camp Powera dojaše poručnik Archi McDonald koji je s još nekoliko ljudi jahao u zalaznici.

Dojaše do posljednjih kola i zapita me:

– Možete li još, naredniče?

Shvatim da je htio porazgovarati samo sa mnom. Osjećao je potrebu da izmijeni koju riječ.

– Sjajno se osjećam, poručniče! – uzvratim mu. – Mislim da se sjajno osjeća svaki čovjek

koji još ima svoj skalp na glavi. Nije li tako?

Tiho se nasmije.

– Da, tako je. Upravo tako...

Osjetim prizvuk laknuća u njegovu glavu.

Opet zaostane. Poživi li dovoljno dugo, mislim, jednoga će dana postati izvrstan oficir.

Zatim se prisjetim Bivolovog Lica.

Od svih Indijanaca njega sam najbolje poznavao. Uvijek je znao što hoće, a i postizao bi to upornošću koju bi svaki otpor samo povećavao. Jednom je kao mladi ratnik pola godine jahao za bijelim bivolom. Naposljetku je morao ujahati u krdo da bi ga ulovio.

Dvije godine poslije toga bacio se u lov na srebrnoga grizlija koji je bio osobito opak i opasan. I njega je ulovio.

Uvijek je bilo tako: Bivolovo Lice postizalo je svaki cilj. A sad je Indijanac poželio Sally.

Nije ju poželio ništa manje nego svojedobno onoga bijelog bizona ili srebrnoga grizlija.

Poglavici je bio potreban i taj uspjeh.

I to mi je zadavalo paklenske brige.

Tri sam dana morao preležati u postelji.

Liječnik me posjećivao svakoga dana. Živio sam s trojicom drugih narednika i izviđačem Cheyenne-Jimom Fisherom u jednoj brvnari, a dok su drugi službovali, bio sam pretežno sâm.

Kad je trećega dana liječnik došao da bi pregledao moju ranu, u njegovoj se pratnji pojavi i Sally. Dakako, došla je kao

njegova pomoćnica. S liječnikom je posjećivala sve ranjenike. Ipak sam znao da je njezin dolazak ovamo povezan sa stanovitim opasnostima.

Na liječnika se gotovo uopće nisam osvrtao. Nisam čak ni slušao što govori. Neprestano sam promatrao Sally. Stajala je iza doktora i pomagala mu dok mi je previjao ranu.

I Sally je gledala mene. Pogledima smo rekli više nego što bi se moglo izraziti s tisuću riječi.

Možda je liječnik sve znao, a možda je doista bio samo bezazleni glupan. Pomicao je poniklani okvir svojih naočala i trljao šiljatu donju vilicu. Naposljetku reče:

— Naredniče, vaša je rana izvrsno zacijeljena. Staviti ćemo vam još nekoliko flastera da se slučajno ne bi otvorila. No to ćete vi uraditi sami, gospodo... a ja ću u međuvremenu obići momke.

Izvadi nekoliko stvarčica iz košare i izide.

Sally i ja smo napokon ostali sami. Ozbiljno me pogleda i reče:

— Nisam više mogla izdržati... Više ne živim s mužem u zgradi zapovjedništva. Imam malu sobu kod liječnika u bolničkoj brvnari. Imamo šest teških slučajeva... S Georgeom Braddenom sam prekinula, odlazim odavde prvom zgodom.

Šutke me promatrala.

— Moj ugovor s vojskom isteci će tek za dvije godine — rekoh. — Ako me ne možeš pričekati, pobjeći ću. Mogli bismo poći u Montanu, u Zemlju zlata. Ondje me vojska neće pronaći. U Montani je već na stotine de-

zertera. A preko Bitter Rootsa iz Montane se može stići na zapadnu obalu. U Vancouveru ili u Seattleu pronaći ćemo brod... Sally, nisam posve siromašan. Štedio sam, a nešto sam naslijedio i od roditelja koji su u Laramieju imali trgovinu. Još mi pripada dio trgovine. Bivši očevo ortak redovito mi isplaćuje dio dobiti... Mogu ti nešto ponuditi, Sally. Potreban ti je...

— Mogu se pobrinuti za sebe — prekine me odlučno. — Čak i kad bih pokraj tebe morala prosjačiti bosih nogu, bilo bi mi pravo. Našli smo se u životnoj opasnosti, Sean... Žena se može osloniti na tebe! A to nešto znači za mene. Zbog toga ćeš se i ti moći osloniti na mene... Mogu te pričekati dvije godine. Ne bih htjela da te zbog te ušljive vojske zakon progoni kao kriminalca. Mogu te pričekati... Sean, u životu sam počinila nekoliko grešaka, a najveća je ta što sam pokušala zaniijekati svoje porijello da bih bila prihvaćena u stalež koji ne pozna nikakva smilovanja. Bilo je glupo od mene što sam to uopće pokušala. U međuvremenu sam utvrdila da se u tom društvu ionako ne bih osjećala ugodno. Bilo je to posve krivo, jer mislim i osjećam sasvim drugačije od oficirskih žena... Od sitne i jeftine plesačice popela sam se odjednom do velike zvijezde. Pošto sam na velikomu i raskošnom parobrodu na Mississippiju na kocki dobila više od sto tisuća dolara, povjerovala sam kako bi bilo zgodno da odsad budem fina gospoda. Majora nije bilo teško prevariti. No drugačije je bilo s onim nemilosrdnim ženama... njihovi su mi

muževi udvarali, a majora smatrali pravim srećkovićem! Ali u vojsci žene viših oficira ipak konačno odlučuju hoće li...

Naglo prekine jer je zapazila kako se počela jadati.

Zabaci glavu.

— Ne žalim ni zbog čega što je u vezi s tobom — reče zamišljeno. — Uvijek bih ponovo uradila ono što se dogodilo one noći ispod kola... tā vjerovali smo da nam preostaje samo nekoliko sati do sigurne smrti...

— I ja — rekoh. — I zbog toga ćemo početi iznova... ovako ili onako!

Pride mi bliže da bi mi stavila flaster na ranu. Nisam posegnuo za njom.

Tek pošto mi je stavila flaster, objema je rukama uhvatim za glavu i poljubim je. Uzvratim mi svaki poljubac. Kad sam je ispustio, Sally me još jednom zagrlila, ostane tako nekoliko trenutaka, a zatim se oklijevajući odvoji od mene.

Potom izide.

Sutradan prošetam našim utvrđenim logorom. U hodu sam se zacijelo držao koso, jer sam još osjećao bol u rani. Ni košulju nisam mogao navući, pa sam preko gornjega dijela tijela navukao samo haljetak.

Vojnici su posvuda marljivo utvrđivali logor kako bi ga pretvorili u pravu tvrđavu. Kopao se još jedan bunar da bismo imali dovoljno vode ako Indijanci zaustave potok ili ga skrenu oko logora.

Cheyenne-Jim i narednik Joe Murphy upravo su dolazili od korala tako da smo se susreli.

— Nemamo dovoljno konja za sve vojnike — ogorčeno će Murphy. — U što se pretvaraju konjanici koji više nemaju konja ispod stražnjice?

Nacerim se.

— Tā bolje je izgubiti konje negoli skalp! — uzvratim mu, a zatim pogledam Cheyenne-Jima: — Indijanci?

Čovjek slegne ramenima.

— Prošle sam noći bio vani, ali nisam dugo izdržao s nastrijeljenom nogom. Vjerujem da na kojih desetak kilometara ukруг nema Indijanaca... ne računam s nekolicinom izviđača koji se uvijek vucaraju naokolo. No nijedne ratničke grupe nema u blizini.

Jim zašuti.

Znao sam da je iskusan izviđač koji se razumije u Indijance, pozna njihove navike i običaje. Prema tomu, ustvrdi li da nema Indijanaca, valja mu povjerovati.

Naslonim se na gredu korala i razmislim.

Crveni Obak jamačno nije Bizonovo Lice oslobodio zadatka da zauzme Camp Power. Indijanci se mogu pozvati na mirovni ugovor koji zabranjuje bijelcima da grade tvrđave u zemlji Indijanaca.

Ali bijelci su izgradili Fort Kearny i Fort Reno, a ovdje su podigli Camp Power koji će se upravo pretvoriti u tvrđavu.

Bizonovo Lice zacijelo još i sad ima svoju zadaću. A želi i Sally.

Prema tomu, ima dva valjana razloga da osvoji Camp Power.

— Možda će tjedan-dva biti sasvim miran — rekoh — da bismo povjerovali kako se povu-

kao poslije dosadašnjih poraza... govorim o Bizonovom Licu, razumijete li? A možda negdje vreba i čeka da novi zapovjednik pošalje prvu ophodnju iz Camp Powera kako bi stekao sliku o području svoje nadležnosti. A Bizonovo Lice će se tad pojaviti poput sokola iz oblaka... Što li samo rade visoka gospoda u zapovjedništvu?

Odmah shvate kamo smjera moje pitanje. Joe Murphy reče:

— Eto, kapetan i major razlikuju se poput umorne mule i vatrenog pastuha. Mula ne može voditi čopor konja. A pastuh je sposoban za sve ludosti...

Vjerujem da je kapetan Anderson odustao od nade da će u vojsci bilo što postići. Stariji je od majora i više zna o ovoj zemlji i Indijancima. Ali nema više vatre u sebi... izgorio je, prazan, s njim je svršeno! Više ništa ne želi, ništa ne može. Vjerujem da će ga ubrzo strpati u zatvor zbog stalnoga pijanstva. Major mu je danas zaprijetio jer je kapetan u pripitom stanju nastupio na dužnost... Poručnik je dobar mladić, pokušava pokriti kapetana, rasteretiti ga gdje god može. Archi shvaća da je s kapetanom svršeno... No ipak mu želi pomoći i nada se da je to samo neka kriza iz koje će se izvući... Eto, ovdje smo zapovjednik, dva oficira, četiri narednika, izviđač i sto dvadeset sedam ljudi, od kojih je dvadesetak ranjeno. Imamo još nekoliko građana. A osim gospode Bradden imamo još tri žene indijanskog porijekla koje pripadaju građanima. Oskudijevamo...

Kimnem.

Zatim pođem u zapovjedništvo da bih se javio majoru. Namjeravao sam sutra nastupiti na dužnost. Hoće li u ophodnju poslati mene ili kapetana?

Major me očekivao. Kaplar iz zapovjedništva odmah me propusti k njemu. I Bradden je bio ranjen, no oporavio se podjednako brzo kao i ja. U tom smo si pogledu bili jednaki.

Pošto sam se propisno javio, major kimne.

Ustane iza pisaćeg stola, otvora k prozoru i počne zuriti van. Očito je promatrao ljude koji su radili u dvorištu logora.

— Kao vojnik — reče — doista ste na visini u toj proklesnoj zemlji. Dakako, i kao čovjek. Zapravo bih se morao radovati zbog toga što u tom zaboravljenom utvrđenju imam starijega narednika poput vas, pogotovu stoga što nedostaje dobrih iiskusnih oficira... Ali...

Zašuti i ovlaži usne. U pogledu mu zasja gnjev, upravo je zračio mržnju. Jasno sam je osjećao.

— Ali taj je svijet premalen za nas — nastavi. — Zašto niste dezertirali?

Pogledam ga. Na to mu zlobno pitanje nisam dao odgovor. Očito ga nije ni očekivao. Nijemo pođe uza zid sve do karte. Bila je nepotpuna. Na njoj smo vlastitom rukom ucrtali mnoge oznake i putove.

Major pokaže dvije točke.

— Ovdje je Pierre u Dakoti. A ovo je Fort Phil Kearny. Naš se logor nalazi između Fort Phil Kearnyja i grada Pierrea. Od Pierrea se probija jedan put do Bozemanova puta koji vodi od Laramieja u Montanu preko

Fort Rena i Fort Phil Kearnyja. Eto, to su naši zadaci... Kad će te opet biti u stanju povesti jednu patrolu, naredniče?

— Za tjedan dana — rekoh. Kimne.

— Sutra ću poslati kapetana Andersona u ophodnju do Fort Kearnyja. Pukovnik Carrington će mi zacijelo moći poslati pojačanje. Njegova je tvrđava već odavna dovršena. Ovu još valja izgraditi. A kapetanu Andersonu će dobro činiti ako se malo provjetri na jahanju.

Nasmiješi se hladno i zlobno. Znao sam kako kapetana šalje van vjerojatno zato da bi se otrijeznio. Anderson mora iznijeti viski iz svojega tijela, a bit će i prisiljen da se opet vlada kao vojnik.

— Prema svemu sudeći, Bivolovo Lice povuklo se sa svojim ratnicima — rekoh. — Ipak smatram da negdje treba prvu ophodnju koja će napustiti Camp Power... Nije dovoljno snažan da bi pokušao osvojiti Camp Power izravnim napadom. Crveni Oblak povjerio mu je samo ograničeni broj ratnika. A pretrpio je i gubitke. No, još ima svoju zadaću, a kad je obavi, postat će veliki poglavica. I zbog toga će napasti svaku ophodnju... svaku! Samo tako može oslabiti Camp Power.

Major kimne.

— Možda je sve to točno — uzvratiti Bradden. — Ali vojska nije ovdje zato da bi se zavukla u neki utvrđeni logor. Ovdje smo da bismo kontrolirali putove, da bismo se pokazali, da bismo Indijancima pokazali kako jaše i kako se bori konjica Sjedinjenih Država... Dokle god

Camp Power nije opkoljen, dokle god nije pod opsadom, moram slati ophodnje. One su donekle prst kojim mogu opipati bilo ove zemlje. Vama je to poznato kao i meni, naredniče. Zašto vam to tako iscrpno objašnjavam? Eto, ovdje imamo ratno pravo. Ovime vas imenujem oficirom do kraja ratnoga stanja. Za odsutnosti kapetana Andersona, moj ste zamjenik. Poručnik McDonald još je premlad za taj posao, ne mislite li tako?

— Za dvije-tri godine moći će preuzeti tu dužnost.

Čvrsto ga pogledam i pričam. Znao sam da mi još nešto želi reći.

Odjednom reče:

— Moja će žena poći s ophodnjom. Želi u Fort Kearny. Ondje će biti sigurnija. A imat će i mogućnost da krene s kolonom vozila u Montanu...

Nisam više čuo njegove riječi. U glavi mi nešto zašumi. Osjetim vruću želju da skočim majoru na grlo. No to prođe.

Možda će se patrola probiti. Sally će u tom slučaju biti sigurnija nego ovdje. Fort Kearny još se zimus uspješno obranio od napada golemih snaga ujedinenih plemena. A u Montanu su neprestano odlazile jake kolone vozila. Armijske patrolle između Fort Rena i Fort Kearnyja bile su mnogo jače od naših. I, što je najvažnije, Sally će se izvući iz te neugodne situacije.

I moći će zatražiti razvod. A to je dobro za nju i za mene.

Propisno pozdravim majora i izidem.

VIII

Kad sam pošao u bolnicu, liječnik je upravo htio krenuti u nastambe da bi posjetio ranjenike koje nismo mogli smjestiti u bolnicu.

Tad se predomisli i pregleda mi ranu.

— Da, skinite flaster, Cannon.

— Vjerujem da će za nekoliko dana ostati još samo ožiljak.

I tad pođe.

Ostanem sâm sa Sally. Pogleda me i reče:

— Da, želim odavde! Ne mogu drugačije. Moram odavde! Ovo je nepodnošljivo stanje. Premda se još jednom izlažem opasnosti da me napadnu Indijanci, ipak želim odavde... Molim te...

Zašuti, jer je u mom pogledu pročitala da me ništa ne mora moliti. Dobro sam je shvaćao.

Kimnem.

— A kamo ćeš?

— Svejedno, Sean. Nisam siromašna. Možda ću otvoriti kavu, hotel, saloon, igračnicu ili trgovinu. Nipošto neću ostati skrštenih ruku... Uspjet ću sa svim sigurno! I posvuda. Zatražit ću razvod i čekat ću tebe.

Posljednje riječi izgovori gotovo izazovno. Zatim doda:

— Ako nije potrebno da te čekam, reci mi to odmah! I ne zaboravi, Sean, nisam nikakva fina gospođa! Volim život u blagostanju i neću propasti. Poslije svakog kraja postoji novi početak... Prema tomu, reci mi odmah!

Nasmiješim se.

— Nije nam zajednička samo

zelena boja očiju — odgovorim.
— Pođi u Laramie i pomози ortaku mojega oca u upravljanju mojim dijelom trgovačkoga i prijevoznikčkoga poduzeća. Dat ću ti pismo. Posluži li te sreća u Kearnyju, do Laramieja ćeš se moći odvesti kojim vozilom Wells & Cannon Company. Ortak je mojega oca Tom Wells, blizak mi je poput dobroga strica. Grdno ga se kosnulo što sam se svojedobno opio zbog ljubavnih jada i u pijanstvu potpisao ugovor s vojskom. To je moja glupost... Dodi, Sally.
Zagrlim je.

* * *

Sutradan ujutro, tek nešto poslije izlaska sunca, ugledam kapetana Andersona kako odlazi s ophodnjom. Cheyenne-Jim bio je s njima kao izviđač. Narednik Kirby Callaghan iz treće čete osobno je poveo polovicu svojih ljudi, ukupno — četrnaest.

Stajao sam vani pokraj naše-ga zapadnog izlaza. Ljudi mi kimnuše. Kapetan Anderson djelovao je umorno i trijezno. Prema svemu sudeći, te noći nije popio ni kapi. Možda će popiti negdje putem. Njegova pljoska za vodu najvjerojatnije je sadržavala jeftini viski.

Patrola pojaše u dvoredu. Sally je jahala pokraj kaplara ranara. Imala je suknju od jelenje kože, kožnati haljetak i jahaću košulju. Kosu je skupila pod visoki šešir široka oboda što ga je nabila na čelo.

Pogleda me mirnim pogledom i odjaše. No naša je situacija bila jasna.

Hoće li sretno stići?
Patrola nestane u jutarnjoj
sumaglici.

* * *

Dan je promicao polagano, vrijeme se doslovce vuklo. Od svitanja do kasno u sumrak bavili smo se isključivo utvrđivanjem Camp Powera. Od logora je valjalo načiniti pravu tvrđavu. A to je bio težak posao.

Jedinice koje su sjekle drvo nisu mogle daleko. A ni kame-nje nismo mogli lomiti u neposrednoj blizini logora. Na kilometre daleko posjekli smo čak i guštike uz potok jer je za zemljane bedeme bilo potrebno čvrsto pletivo.

Valjalo je podići nove zgrade da bismo imali dovoljno nastambi za pojačanja. Bile su nam potrebne zalihe sijena za životinje. Također je valjalo nasjeći zalihe drva za kuhinju i ogrjev preko zime. Imali smo pune ruke posla.

Pošto se smračilo, pojedem nekoliko zalogaja. Toga prvog dana što sam ga poslije ranjavanja proveo na nogama osjećao sam se veoma umoran.

Taj me dan gotovo uništio. Ležao sam u nastambi i nisam mogao zaspati. Nešto poslije ponoći začujem poziv stražara. Odmah skočim iz postelje i u nekoliko se koraka nadem na budućem prostoru za parade.

Stražar me izvjesti:

— Naredniče, dolazi izviđač Jim Fisher s ostatkom patrola. Pogodi me to poput uboda kopljem u želudac.

Pješice je stiglo pet ljudi. Mahom su bili izranjeni. Za sobom su vukli dva konja, a na svakom

su se nalazila po dva ranjenika. Cheyenne-Jim ih dovede.

Sally nije bilo.

Pošto me prepoznao u mraku, Cheyenne-Jim stane. Ispusti uzde konja što ga je vukao za sobom.

— Nismo to mogli spriječiti, Cannone! — reče umorno. — Odvukao ju je sa sobom. Doviknuo mi je kroz noć da je spreman pružiti zadovoljštinu njezinu mužu ako ovaj smogne hrabrosti da je zatraži. Rekao mi je da je to stvar između njega i njezina muža. Spreman je boriti se za nju da bi ona uočila koliko mu vrijedi.

Kapetan Anderson nalazio se među teškim ranjenicima koji su jahali za konjima. No on nije mogao ništa reći.

Cheyenne-Jim izvijesti majora o svemu. Osim mene bili su prisutni poručnik McDonald i narednici.

Priča je bila poprilično kratka. Ophodnja nije odmakla ni punih dvadeset kilometara. Indijanci su je napali prilikom pokušaja da pregazi neki potok. Dakako, napali su je iz dobrih zaklona među grmljem i šipražjem. Ophodnja se branila sve do večeri.

I tad, upravo kad su se htjeli vratiti, uslijedi još jedan napad.

Sad je patrola izgubila većinu konja i pretrpjela teške gubitke. U borbi izbliza Indijanci su oteli Sally.

Cheyenne-Jim Fisher ispriča još jednom što mu je Bivolovo Lice doviknulo kroz noć.

— Kako da to shvatim, gospodine Fisher? — odmah ga zapita major.

— Sasvim jednostavno, gospodine. Poglavica vam je oteo

ženu i namjerava vam pružiti zadovoljštinu, ako vam je do toga. Morate samo izjahati, i on će se boriti s vama za vašu ženu. Pobijedite li, Indijanci će to priznati. Tad ćete se moći sa ženom vratiti, u Camp Power. Oteo vam je ženu i pruža vam priliku da se borite za nju. Indijanci to čine samo ako poštuju otetu ženu. To je stari običaj među Crvenokošcima, poglavcima i istaknutim ratnicima. Eto, tako to valja shvatiti, gospodine.

Svi su promatrali majora. No on pogleda mene. I sada dokaže kako nipošto nije sitna hulja.

Mogao je jednostavno reći: „Ona nije više moja žena. Rastali smo se još onda dok smo pod kolima očekivali smrt, a ona je iste noći pronašla drugog čovjeka, narednika Seana Cannona, nije li tako, naredniče? Ja sam joj muž samo na papiru, i to za neko vrijeme. Zapravo ste to vi, naredniče. Prema tomu, poruka Bivolova Lica tiče se samo vas, a nipošto mene!“

Da, tako je mogao reći.

Svi su to ionako vrlo dobro znali.

Ali tako ne bi mogao prebaciti izazov na mene. Major će odmjerenost:

— Ne vjerujem tomu nitkovu ni jednu jedinu riječ. Oteli su moju ženu, a sad žele izmamiti van i mene, zapovjednika Camp Powera, da bi me ubili. Čak i kad bih bio spreman povjerovati Bivolovu Licu, armijski mi propisi zabranjuju takve privatne pothvate. Odgovoran sam za Camp Power kao cjelinu. Dakako, za sve ljude, no u

prvom redu za to da su se Camp Power održi, da postoji i da ga šačica Indijanaca ne zbriše s lica zemlje. Patrole ću slati nadalje. I vidjet ćemo dokle će Bivolovo Lice biti u stanju napadati naše ophodnje. Neprestano trpi gubitke. Okladio bih se da će slijedeću patrolu morati propustiti... ili, u najgoru ruku, onu iza nje!

Pogleda nas očekujući naš odgovor.

Svi smo šutjeli. Nešto nas je stezalo u grlu. Svi smo mislili na Sally koja se u tih nekoliko dana pokazala kao pravi andeo za nas.

Sally su svi voljeli i poštovali. Borila se poput pravoga vojnika i nesebično brinula za ranjenike.

A sad je u zatočeništvu Bizonova Lica... pomisao na to mučit će nas danju i noću, nitko je se neće moći riješiti.

George Braden nas otpusti. Kao posljednji pođem k vratima, no zatvorim ih iza poručnika koji je pošao ispred mene. Okrenem se k majoru.

Sad smo bili sami.

— Pošaljite me kao izviđača, majore! — rekoh mu. — Tad će ovisiti o meni hoću li upasti u situaciju koja će zahtijevati da se borim s Bivolovim Licem za Sally. Dajte mi nalog za izviđanje. Nemojte ostaviti Sally u toj groznoj situaciji a da ne pokušate sve kako biste je spasili. Zapravo se ja moram boriti s Bivolovim Licem. Shvaćam vas, malo prije ste htjeli spasiti vanjsku formu. No među nama...

— Nipošto! — prekine me. — Potrebni ste mi, naredniče! Za mene ste važniji od dvojice oficira... osim toga, kapetan je te-

ško ranjen. Drugi narednici vas slušaju. I za vojnike ste čovjek koji predstavlja jamstvo da će preživjeti. . . Nipošto neću dopustiti da odete zbog jedne žene! Ne razrješavam vas dužnosti da vodite ljude i da se borite za dobrobit i opstanak Camp Powera. Sally je prije mene i prije vas već upoznala nekoliko muškaraca, je li? Tako će i Bivolovo Lice, navodno obrazovani čovjek, biti samo jedan čovjek u njezinoj zbirci. . . Mislim da će Sally to preživjeti.

Očito je zapazio kako bih mu najradije skočio na grlo, pa stane za svoj писаći stol na kojemu je ležao revolver.

— Ovdje ja zapovijedam, naredniče! — reče. — Ako vam se ne sviđaju moje zapovijesti, postoji samo jedno rješenje.

U očima mu zablista mržnja. Htio je da dezertiram. Budući da je ovdje vrijedilo ratno pravo, bijeg je bio zapriječen smrtnom kaznom. Dakako, ako bjegunca uhvate.

— Osim toga, naredniče, još niste toliko prizdravili da biste se mogli boriti s protivnikom poput Bivolova Lica. Što zapravo želite? Zasad ste sposobni samo za službu unutar logora. . . Otpušteni ste, naredniče!

Sad više ništa nisam mogao uzvratiti.

Tako je doista i bilo. Bilo mi je potrebno još nekoliko dana da bih bio u stanju učiniti nešto za Sally.

Bivolovo Lice, Indijanac koji mi je kao borac donekle dorastao, mogao bi me lako ubiti odredi li on oružje kojim ćemo se

boriti. A Sally ne bi od toga imala nikakve koristi.

Izidem iz majorove sobe.

IX

Sutradan ujutro dočeka me rad u logoru. Sve je bilo živo kao i uvijek.

Samo je raspoloženje bilo loše.

Po logoru se raspričalo kako postoji mogućnost da se spasi Sally. I sad su se svi pitali hoće li to major iskoristiti.

Ljudi su bili nevoljki, u njih je bilo još manje volje za rad negoli proteklih dana. Neprestano su proklinjali, a ponekad bi bili i tvrdoglavi, svojeglavi.

Ranjenici su ponajviše proklinjali majora. Nedostajao im je njihov andeo, neprestano su razmišljali kako je Sally sad u niždi i kako joj nitko neće priteći u pomoć.

Tog dana navečer sjedili smo u nastambi. Narednika Kirbyja Callaghana nije bilo: nije se vratio s tihodne.

Cheyenne-Jim imao je povoj oko nagoga gornjeg dijela tijela. Sjedio je na svom ležaju i zdravim se ramenom naslonio na gredu brvnare.

Promatrao me kako u svjetlu svjetiljke jedem večeru što nam ju je donio neki vojnik iz kuhinje. I narednik Joe Murphy je promatrao. Osim Jima i Joea, tu je bio i narednik Frank Hammer, no ni njemu nije prijala večera.

Kao da narednicima mora objasniti zašto ja jedem s tolikim tekom, Jim reče:

— Mora mnogo jesti da bi mu se vratila snaga. U njega se svaki zalogaj pretvara u snagu i

izdržljivost, upravo kao u vuka koji napada bivoie. A promislim li valjano, Cannon i jest upravo takav vuk, samo što ima dvije noge... Ta svi ste vidjeli kako takav vuk umije srediti bivola: prekine mu tetive na stražnjim nogama! I s bivolom je onda svršeno. I dok je bivol još živ, vuk mu raspara grbu. Mislim da bi Cannon mogao tako izići nakraj i s Bivolovim Licem. Nisi li ga uvijek pobijedio na svim područjima, Sean? Još onda dok ste se igrali kao dječaci?

Stresem glavom.

— Ponekad bi on nadigrao mene — rekoh. — Bolje je jahao. Umio je bolje roniti i bolje je bacao nož. No sve je to bilo davno. Doista je sjajan primjerak Indijanca. Samo kao revolveraš mogao bih ga sigurno nadmašiti. Sve je drugo pod znakom pitanja...

Šutjeli su i promatrali me. Još sam jeo.

Cheyenne-Jim grubo me zapita:

— Do vraga, kad ćeš poći k Bivolovom Licu da bi se s njim borio za Sally?

Doslovce se prisilim da stavim zalogaj u usta. Samo sam tako mogao ojačati. No odjednom više nisam mogao jesti.

— Sjedite ovdje poput strvinara — rekoh im. — I pri tomu sasvim dobro znate kako u svomu sadašnjem stanju ne bih imao nikakvih izgleda u borbi s Bivolovim Licem... Ta prestanite već jednom, majmuni! Ne morate mi objašnjavati kako bi mi bila dužnost da se pobrinem za Sally... ili da barem pokušam! Ne morate mi to objašnjavati, glupani...

I sâm spoznam kako me obuzeo bijes, kako ponavljam besmislice.

No i oni zapaze kako sve kipti ispod moje ravnodušnosti.

Naposljetku shvate da sam ne samo ranjenik koji se još oporavlja, nego mi i dušu ispunjava strah, briga i nemoć.

Izidem u hladnu noć, obidem stražare.

Još sam razmišljao o Sally.

Odjednom mi padne na um što sam rekao Bivolovu Licu. Prisjetim se svake riječi.

*...dotakneš li tu ženu, objesit ću te! Kunem ti se! Kad ću se usuditi da mu se suprotstavim? Sutra, za tri dana, za tjedan? Opipam jedva zaraslu ranu na boku. Ožiljak još nije bio čvrst.

Sav ogorčen i gotovo pomiren sa sudbinom htjedoh se okrenuti, kadli začujem oštar zvižduk. Bio je to krik neke ptice. Ponovi se dvaput, pa još dva puta, ali nešto kraće.

Taj mi je znak bio poznat.

Bivolovo Lice i ja kao dječaci smo upotrebljavali taj znak. Tako me budio iza sna. Kao dječak izverao bih se onda kroz prozor svoje sobe da bih s Bivolovim Licem pošao u misijsku školu no, dakako, bili smo uvijek spremni i za kojekakve nepodopštine.

Pošto sam se odazvao istim znakom, to jest krikom noćnoga sokola koji poput strelice brza zvjezdanim nebom, stražar se začudi.

Pričekamo koji trenutak. Premda smo napeto zurili u mrklu noć, ništa nisamo mogli zapaziti. A kad smo začuli grleni glas, stražar pokraj mene gotovo se skameni i prokune.

Ali nije mogao razumjeti što je rekao Indijanac.

Bizonovo Lice obratio mi se svojim materinskim jezikom, kao pravi Oglala Sioux. Premda je engleskim vladao poput stražara pokraj mene, nagovori me svojim jezikom.

Napokon, ono što je rekao ticalo se samo mene.

— Hej, zelenooki Cannone, čuješ li me? — zapita.

— Čujem te.

— Dobro. Zapitao sam lijepu ženu hoće li major izići da bi se borio sa mnom. No ona mi reče da neće izići major, nego ti, Cannone. Rekla je da ne pripada poglavici s hrastovim lišćem, nego tebi. Je li to točno?

— Oslobodi je, Bizonovo lice! Žena pripada meni. Ne oslobodiš li je, objesit ću te, kako sam ti obećao.

Nije me ostavio da dugo očekujem odgovor.

— Zašto ne dođeš da bi se borio sa mnom? — zapita divljim glasom.

— Jer mi je rana još svježija. Ipak...

— Onda ćemo pričekati — prekine me. — Mislím da će vaš poglavica s hrastovim lišćem bez tebe načiniti mnoštvo grešaka. Bit će dobro da te ubijem... Dođi i odvedi svoju squaw. Pobijediš li me, moći ćeš otići s njom kamo želiš. To je moja sveta riječ. Poštujem squaw! Neka vidi kako zbog nje izlažem opasnosti svoj život! Želim se boriti za nju kako se već dolikuje za visoku nagradu... Dakle, dođi čim uzmogneš!

Zatim zavlada šutnja.

— Što je rekao? — promuća stražar pokraj mene.

Ništa mu ne odgovorim, siđem s daske na palisadi i zaputim se u nastambu.

Približi mi se neka visoka prilika.

Bio je to major Bradden.

— Kakvo je to lajanje? — zapita. — Zašto razgovarate s Indijancem?

— Bilo je to Bivolovo Lice — odgovorim mu. — Rugao nam se, jer se nitko od nas ne usuđuje...

— Dobro, ne zanimaju me te priče o ženama! — prekine me Bradden. — Pokušava nas izmamiti van, želi nas oslabiti, obezglaviti našu jedinicu... Lukav je taj Indijanac. Nijedna žena na svijetu ne vrijedi toliko da bih zbog nje žrtvovao Camp Power... Nijedna!

Potom se udalji.

* * *

Sljedeći dan proteče kao i jučerašnji.

Ljudi su mrzovoljno obavljali svoje zadatke.

No tog poslijepodneva strelica pogodi usred srca vojnika koji je s jedinicom za sječu drva radio svoj posao i malo se izdvojio iz skupine.

Raspoloženje se još više pokvari. Vojnici i ono nekoliko civila sad su radili još mrzovoljnije, radili su očito samo zbog toga što im je bilo jasno da naš logor moramo pretvoriti u tvrđavu, želimo li se zaštititi od Indijanaca.

Jedno je bilo posve jasno: ako Bivolovo Lice sa svojom malobrojnomo skupinom ratnika ne uspije izvršiti svoju zadaću, to jest uništiti logor, Crveni Oblak i drugi veliki poglavice zacijelo

će poslati nekoliko stotina ratnika koji će Camp Power zgnječiti poput uši među noktima.

Svima nam je to bilo razumljivo. I zbog toga su radili čak i oni najsvojehlaviji ljudi.

Toga sam dana posjetio ranjenike, porazgovarao s kapetanom Andersonom i Cheyenne-Jimom. Micao sam se majoru s puta, a i on meni. Od preživjelila iz ophodnje nisam saznao ništa nova.

Svi koji su bili prisutni i koji su još jednom uspjeli umaći spominjali su samo jedno:

Sally se borila s njima rame uz rame, poput muškarca. Nije se tužila, starala se o ranjenicima koliko je god mogla. Svi koji su se spasili govorili su o Sally s najvećim poštovanjem, zahvalnošću i iskrenim suosjećanjem. Priče o Sally proširile su se cijelim logorom. Spusti se noć i u logoru zavlada tišina. Ali kad je major pošao u ophodnju pod svjetlom zvijezda, iz nekog zakutka odjednom zagrmi neki divlji glas:

— Pasji sine, zašto ne izideš van da bi se s Indijancem borio za svoju ženu?

Major George Bradden ne uzvрати ništa, ni ne pokuša otkriti tko je to povikao. Namjerno je prečuo tu nediscipliniranost.

Pošto je obišao logor i nestao u zapovjedništvu, zaputim se u jednu nastambu. Kad sam ušao, ugasi se posljednja svjetiljka.

S ležajeva začujem hrkanje u četiri glasa.

Rekoh suho i oštro:

— Curly Johnson, ti si bio taj urlikavac! Poznam ti glas, hrpav je od viskija... Kažem vam sad prijateljski da ću slijedećem

nediscipliniranom glupanu osobno prebiti kralješnicu... Prema tomu, ne izazivajte me. Pobrinut ću se za svakoga glupana.

Šutjeli su. I nadalje su hrkali.

Ipak sam znao da su budni, da su čuli svaku moju riječ.

Također im je bilo poznato kako umijem biti toliko surov da bi i kamenje pokraj mene proplakalo.

Izidem. Samom sam sebi nalikovao na kukavicu.

Moram izići i boriti se s Bivolovim Licem. No, smijem li to?

Očito je da sam potreban Camp Poweru.

Smijem li jednostavno napustiti sve da bih se pobrinuo za Sally i naše probleme?

Stisnu li Indijanci prsten oko našeg utvrđenja i ozbiljno napadnu, vjerojatno ću biti jedini čovjek u tvrđavi koji će odmah progledati sve varke i ratne lukavštine.

Poznavao sam Indijance upravo kao da im pripadam.

A Sally je čekala moju pomoć, zacijelo se oslonila na to da ću...

Misli su mi se opet zavrtjele u krugu.

Navečer sam se morao javiti zapovjedniku da bih mu podnio dnevni izvještaj. Slušao me bez riječi, samo je kimao. Kad sam ga zapitao mogu li poći, major strese glavom. Čvrsto me pogleda.

— Jeste li uvidjeli da Sally ne možete postaviti iznad Camp Powera? Je li vam jasno da ste prijeke potrebni Camp Poweru, da ste nezamjenjivi? Vaš čin uopće nije važan. Vi ste čovjek koji pozna Indijance, iskusni voda patrole. Vojnik ste i izvi-

dač istodobno. Poznat vam je teren jer je to vaš kraj. I zbog toga ne možete zbog jedne žene napustiti sve ostalo Cannon, ne govorim vam to zbog sebe. Svim mi je svejedno hoću li se potvrditi ovdje ili negdje drugdje. Mislim još samo na ljude koji će ovdje poginuti, na vojsku koja će izgubiti utvrđenje podignuto uz velike žrtve ako vi podete k onom Indijancu da biste se s njim borili i možda poginuli... Potrebni ste mi zbog važnoga zadatka. Možete li sutra povesti ophodnju u Fort Kearny?

Pitanje me iznenadi.

Isprva sam se čak i začudio, jer sam, prema njegovim riječima, bio ponajprije potreban ovdje, u Camp Poweru.

No već u idućem trenutku postane jasno da mu nije preostalo ništa drugo nego da me s prvom ophodnjom pošalje u Fort Kearny.

Kapetan Emmet Anderson nije se uspio probiti, premda je imao iskustva u borbi s Indijancima i bio je dobar oficir. Uza se je imao i Cheyenne-Jima, pa čak i prvorazrednog narednika koji je bio dovoljno dobar da rukovodi četom.

Pa ipak nije uspio. A koga bi drugoga major poslao? Mladoga poručnika? Nipošto! Jednoga od druga dva narednika? Ni njih ne.

Znao sam da se nitko ne može probiti. Najvjerojatnije ni ja neću uspjeti.

No svakako smo morali uspostaviti vezu s Fort Kearnyjem. Bila su nam potrebna pojačanja, nekoliko vrijednih oficira i narednika, a isto tako i konji.

A možda će Bivolovo Lice doživjeti konačni poraz ako više ne bude toliko jak, ako iscrpi svoje snage napadom na još jednu ophodnju.

Major je očito naslutio kakve mi se misli vrzmaju glavom. Reče:

— Odjašite s petnaest ljudi u Fort Kearny! Izazovite Bivolovo Lice. Navedite ga na prepad na patrolu i uništite ga bude li moguće. Moramo napasti ondje vani. Ostanemo li u logoru, uvijek će nas ponovo ubosti iglom. A dozlogrdi li to kojemu od najviših poglavica, ovdje će se odjednom pojaviti tisuću Crvenokožaca. Šaljem vas u ophodnju, naredniče Cannon, da biste razbili snage Bizonova Lica. Nipošto da biste oslobodili Sally, nego da biste razbili hordu ratnika! Jeste li razumjeli?

Kimnem.

Shvatio sam: patrola bi morala biti mamac i stupica istodobno.

— Pojahat ćemo u svitanje. Sam ću odabrati ljude. Duboko sam uvjeren da će patrola biti napadnuta.

X

Svi su me proklinjali u mislima, svi koje sam odabrao. Bili su to uglavnom najbolji jahači i borci. Postali su mi neprijatelji jer su znali da sam ih odabrao za odlazak u smrt. Bill Yates bio mi je zamjenik.

U svitanje ih izvedem iz utvrđenja. Jahali smo punim trkom kojih pet kilometara, a zatim pet kilometara brzim kasom.

Cilj nam je bio Bozemanov put kojim ćemo skrenuti na sjever, u smjeru Fort Phil Kearny-

ja što se nalazi u podnožju Big Horn Mountainsa, odmah do Piney Creeka.

No već sam tog jutra slutio da nećemo dospjeti daleko.

Nismo morali bezuvjetno u Fort Phil Kearny. Ako se pojavi mogućnost da razbijemo ratničku družinu Bivolova Lica, to će nam biti prvorazredni cilj.

Dojahasmo do potoka na kojemu je ophodnja kapetana Andersona ujahala u stupicu. Tu su još ležala tijela poginulih vojnika. Zastadosmo da bismo ih sahranili.

Nisam računao s time da će nas Bizonovo Lice napasti na potoku. Znao je da nas ovdje ne bi mogao iznenaditi, dočekati nespremne. Zacijelo će odabrati koje drugo mjesto.

Čekajući da vojnici dovrše svoj žalosni posao i budno promatrajući okolinu da nas nitko ne bi iznenadio, razmišljao sam o Sally.

Sally mi je zapravo neprestano bila u podsvijesti. No što sam mogao učiniti? Nisam mogao ophodnju jednostavno prepuštiti samoj sebi da bih prihvatio izazov Bizonova Lica.

Ljudi ubrzo završe svoj posao i odjahasmo dalje.

Stigosmo na Cloud Pass. Do njega je vodio dugački kanjon. Kanjonom smo prevalili otprilike dva kilometra, a onda se na izlazu iz jednoga klanca sa strane pojave Indijanci.

Okupe se u nepravilni, poprilično rijetki grōzd, dok su prije jahali u izduženoj koloni.

Nije ih bilo više nego nas. Vodio ih je Bizonovo Lice.

Nisam ga mogao zamijeniti ni sa kim drugim. Bio je to ra-

stom najviši Oglala. Jahao je na prvorazrednom ždrijepcu, visokoj žutoj životinji koja je bila neobična snažna, a ipak laka koraka poput pantere.

Doista, samo je takav ždrijebac posebnog uzgoja mogao nositi stotinjak kilograma teškoga poglavicu. Napali su nas šutke, bez ijednog ratnog poklika. Razvijem našu kolonu po dva u dvored i zauzem mjesto ispred njega. Zatim pojahasmo kasom u susret Indijancima.

No ovi odjednom trgnu svoje konje tako da su se propeli i nagnaju u bijeg.

Moji ljudi stanu oduševljeno proklinjati. Sad su nanjušili krv i htjedoše se baciti u lov.

Vidio sam kako Indijanci ulaze u klanac iz kojega su izišli. Bivolovo lice ujaše zadnji, no okrene se nekoliko puta i zaprijeti mi šakom.

Prekinem gonjenje i naložim ljudima da zauzdaју konje. Sad smo opet jahali korakom. Neki promukli glas poviče sa začelja:

— Naredniče, zašto ne pokažemo tim glupanima? Sustigli bismo ih i slistili!

Ne odgovorim ništa.

Ali kaplar Bill Yates poviče preko ramena:

— Zaveži, McClusky! Od toga samo nevolja. Čim bismo ujahali u klanac, odozgo bi nas zaskočilo nekoliko njih ili bi skotrljali kamenje na nas. što se tebe tiče, ne bi to bila nikakva šteta. No među nama ima i nekoliko vrijednih momaka!

Ljudi su proklinjali, no naposljetku su se ipak urazumili.

Jahali smo dalje. Sati su promicali. Dan je bio vruć. Kad smo jednom sjahali da bismo malo rasteretili konje i proteg-

nuli noge, vojnik Jackson odjednom zatetura i zapjeva:

My Old Kentucky Home...

Zatim posrne i padne. Bio je pijan, previše je povukao iz svoje pljoske što ju je napunio jeftinom patokom.

Zaustavim patrolu, pridem mu, uhvatim ga za kosu i podignem na noge. Zatim ga dobrono ispljuskam tako da mu je lice nateklo kao da ga je izbo roj divljih pčela.

Otrijezni se. Ništa mu nisam rekao. No sad je dobro znao da ću ga opet izmlatiti ako dopusti da ga viski obori s nogu. Nitko ne reče ni riječi. Pješačili smo dalje.

Prešli smo preko Cloud Passa i spustili se među divlje brežuljke.

Indijance više nismo vidjeli tako da su se ljudi malo opustili.

Počne se spuštati mrak. Namjeravao sam još do izvora na Antilope Rocku. Do tog mjesta više nije bilo daleko. Voda je bila važna za nas jer bi se moglo dogoditi da nas Crvenokošci opkole u noći.

I tad nas napadnu. Pojavljivali su se sa svih strana, ispod jela, između stijena, spuštali se za nama niz padinu brežuljka.

Odmah sam znao da je to odlučni napad. Napali su nas sa svih strana kao što veliki čopor vukova napadne medvjeda kad na sto kilometara ukrug nema nikakve hrane, tako da pobjesne od gladi.

Patrola pojuri.

— Naprijed! — zagrmim.

Indijanci su mogli zgrabiti samo dvojicu-trojicu posljednjih jahača.

No ipak nas nisu mogli napasti sa svih strana jer smo se nalazili ispred njih. Progonili su nas, izvikujući krikove u sumrak. Slijedili su nas poput hijena.

Ali znao sam da se moramo sukobiti.

Zagrmim svoje zapovijedi. Kaplar Bill Yates odmah shvati. Prenese zapovijedi, a jahači zagrme svoj »razumijem«.

Okrenemo se naglo poput pume kojoj su psi za petama zaškljocali zubima. Dakako, koltovi su nam već bili u rukama. Indijanci ujašu u kišu naše tanadi. Morali smo jednostavno pucati, ciljati gotovo uopće nismo mogli. Zatim izvukosmo sablje i navalismo. Vidio sam kako slijeva i zdesna padaju moji jahači, i sâm sam osjetio kako me okrnulo nekoliko taneta. Sjekao sam sabljom Indijance... u jednomu me trenutku okrzne konj koji se propeo. Ipak, neprestano sam tražio Bivolovo Lice.

Moji su ljudi padali. Znao sam da je ophodnja gotovo posve uništena, da će preostati samo nekolicina. Ipak, napokon ćemo poraziti tu ratničku hordu. Mnoge su je patrole oslabile, a mi ćemo je sada dotući.

No i za nas je to bilo gotovo samouništenje. Hoće li Camp Power od toga imati ikakve koristi, kako se major nadao?

U mraku što je postajao sve gušći nisam uspio pronaći Bivolovo Lice. Indijanci su se razbježali na sve strane.

Razbili smo tu skupinu ratnika. Pošto su ujahali u vatru naših koltova, omjer snaga ubrzo se izjednačio.

A protiv naših sabalja Indijanci nisu mogli baš ništa. Kad je posrijedi bila vlastita koža, moji su se ljudi umjeli izvršno boriti tom vrstom hladnoga oružja.

Sve se ubrzo smiri. Samo su još ranjenici stenjali.

Kad sam s ostatkom svojih ljudi stigao na izvor, sjala je mjesečina. Odmah smo zbrinuli ranjenike.

Bilo nas je još osam, no trojica nisu više mogli sjediti u sedlu. Morali smo ih podići na konje i vezati. Pomogao sam gdje sam mogao, upućivao, zapovijedao. Ipak, neprestano sam mislio na Bivolovo Lice.

Bio je napokon poražen. No još je imao Sally. I znao je koliko je ja želim. Prema tomu, moram k njemu.

Razmišljajući o tomu rekoh kaplaru Yatesu:

— Poslušaj me, Yates! Do ponoći se možete odmoriti, a onda krenite s trojicom ranjenika prema Fort Kearnyju. Ondje ćeš javiti pukovniku Carringtonu da će Crveni Oblak vjerojatno poslati novoga čovjeka s novom grupom ratnika da bi ovaj napokon uništio Camp Power. Ako pukovnik to shvati, vjerojatno će nešto poduzeti. Imaš li kakvih pitanja, žderaču žena?

— Lijepo je što me podsjećaš na to — uzvratu Yates. — U Kearnyju živi izviđač Tuck Tucker sa svojom Arapahoe squaw. Odavna sam mu je htio oteti. Sad ću je imati... Ne, nemam pitanja, jer znam da želiš vratiti Sally... No što da kažem pukovniku?

— Eto, ipak imaš pitanje — nacerim se. — Armiji možeš reći što hoćeš.

Samo zagunda i kimne.

Pridem k svojem konju, uzjašem i još jednom pogledam ljude. Promatrali su me. Nitko se ne pokrene.

— Nisam vam više potreban — rekoh. — Stići ćete u Fort Kearny. Ondje morate samo nastojati da uhvatite koju naoružanu jedinicu za drva ili sijeno. Tad ćete se lako vratiti. Sretno!

Odjašem.

Tek pošto sam malo odmakao, svi poviču kao na zapovijed:

— Sretno, naredniče!

XI

Sutradan oko podneva s vrha nekog brežuljka ugledam hordu ratnika kako se vuče prema selu.

Osim Bizonova Lica u sedlu je uspravno sjedilo još pet ratnika.

Svaki je od tih ratnika za sobom vodio još jednoga konja koji je bio upregnut u indijanske saonice na dvije motke.

Samo je Bivolovo Lice jahao sâm. Uglavnom je jahao daleko naprijed. Nalikovao je na samotnika koji nije imao sreće u borbi, koji osjeća kako njegova zvijezda pada pošto se prethodno malo podigla.

Morao sam ga slijediti.

Prođe dan i počne se spuštati noć. Još sam jahao u smjeru poglavičina sela.

Oko ponoći ugledam crveni plamen vatre uz obalu potoka i

začujem lavež pasa. Jahao sam brežuljkom s kojega sam imao dobar pregled. U svjetlu vatre oko koje se odvijao mrtvački ples ugledam poraženu skupinu kako jaše u selo. Tužbalice postanu glasnije i kao da se sad u njima razabiralo još više boli.

Zapazim Bivolovo Lice kako je dojahao do šatora, sjahao i ušao. Bio je to poraženi poglavica koji će sad premazati lice bojama žalosti i zatim se pokazati u selu.

Mislio sam na Sally.

Zacijelo je u njegovu šatoru, vjerojatno je čuvaju druge žene. Možda će postati druga ili treća squaw Bizonova Lica. Tako je to u Indijanaca. Muškaraca je uvijek premalo, a pogotovu u tim godinama neprestanih borbi protiv bijelaca. Indijancima je potrebno mnogobrojno potomstvo, potrebno ih je još više nego za proteklih stoljeća.

Sjašem i podem pješice. Stavio sam na neku vrstu kušnje svoje snažno i žilavo tijelo.

Jesam li spreman za borbu s Bivolovim Licem? Smijem li se usuditi? Moram!

Pričekam sve dok u selu nije zavladała tišina.

Sad su zatihnule čak i tužbalice. Svi su očekivali poraženoga poglavicu. Kad se on pojavi, ponovo će početi. On će povesti žalobnu svečanost... možda čak i uza skrušena priznanja. Morat će izići pred udovice i siročad poginulih ratnika.

Znao sam: to je trenutak za mene.

Oni dolje još ne smiju pasti u ekstazu. I ne smiju me ugledati u uniformi. U tom bi me slučaju razderali na komadiće prije nego što bih izgovorio ijednu riječ.

Skinem uniformu, zadržim na sebi samo crveno vojničko donje rublje i čizme. Ponovo se opasem konjaničkim koltom. Sad više nisam morao dugo čekati.

Bivolovo Lice izide iz šatora. U kosi više nije imao pera. Kosa, lice i vrat bili su sve do ramena pokriveni pepelom.

Selo ga u polukrugu dočeka ispred šatora: muškarci, žene, djeca. Svi su doživjeli taj poraz zajedno s njim. Šutjeli su i čekali. Zatihnuo je čak i lavež pasa.

Pojašem niz brežuljak. Ubrzo me otkrije prvi pas, najavi me. Nekoliko trenutaka nakon toga cijelo se selo skupi oko mojega konja. Psi su škljocali zubima oko mojih čizama.

Za psima su stigli stasali dječaci, a zatim i mladi ratnici.

Bilo je dobro što više nisam na sebi imao uniformu. U suprotnom bi slučaju zacijelo zajužale strelice.

Odjednom odjekne neki glas, dozove me po imenu:

— Zelenooki!

Opet zavlada tišina.

Ipak je sve bilo jasno. Bilo je tu više od dvadesetak ratnika, stotinjak žena i djece. I svi su znali što se događa.

Odmah oslobode ulicu. Na njezinu suprotnom kraju stajao je Bivolovo Lice ispred svojega tipija.

Povičem niz ulicu:

— Ukrao si mi ženu! Došao sam da bih se s tobom borio za ženu zelenih očiju. Oči su joj zelene poput mojih... Bivolovo Lice, sâm si tako htio, je li?

Govorio sam njihovim jezikom, poznavao sam ga gotovo kao i oni.

Razumjeli su me.

Bizonovo Lice podigne ruku, pokaže na mene i reče:

– Ubit ću te... I od tog će me trenutka opet služiti ratna sreća! Znam da se u tebi krije snaga kojoj ni moja ratna sreća nije bila dorasla. Ali mogu te pobijediti u dvoboju. Bilo je dobro što sam ti oteo ženu. Eto, sad se možemo boriti. Tvojom ću smrću svoj poraz pretvoriti u pobjedu. Bez tebe će propasti Camp Power! Kako se želiš boriti? Na stari način, kako su se veliki ratnici uvijek borili za izuzetnu ženu?

Sjašem i podem ulicom sve do Bivolova Lica.

– Na stari način, Bivolovo Lice – rekoh promuklim glasom.

– No prije mi dopusti da vidim svoju ženu... samo da je vidim.

Oklijevaao je. Svi su šutjeli.

Zatim se odmakne u stranu i zapucketa prstima povrh svoje ga ramena.

Ulaz u šator se otvori. Dvije squaw izvedu Sally. Već je bila odjevena poput Indijanke u mekanu, šareno izvezenu kožu.

Pogleda me. Usta joj se razjape na krik.

– Budi mirna i pónosna! – rekoh joj brzo.

Poslušaj me. Uspravi se, zabaci glavu i reče:

– Raduje me što te vidim, zelenooki Cannone! Jer ti si moj muž, samo ti!

Govorila je sasvim mirno. Premda je govorila engleski, mnogi su je Indijanci razumjeli.

– Dakle, borimo se! – reče Bizonovo Lice oštrim glasom.

Pogledam Sally. U svjetlu vatre zapazim sjaj u njezinim očima.

– Pravi si čovjek, Sean! – reče Sally.

Indijanke je odvuku u šator. Pogledam Bivolovo Lice.

Nije dugo potrajalo i Bizonovo Lice i ja postavismo se sučelice.

Indijanci načine oko nas krug kojega je promjer bio nešto veći od duljine lasa.

Krajevi tog lasa bili su nam vezani za ručne zglobove. Bivolovo Lice i ja nismo se mogli udaljiti međusobno više od duljine lasa. Smjeli smo i povlačiti za laso i tako se približavati protivniku. Smjeli smo i pojuriti jedan na drugoga.

Svaki je od nas imao po jedan nož. Dopušteno je i oboriti protivnika potezanjem lasa. Protivnici se u borbi mogu služiti i šakama i nogama. Sve je dopušteno. Samo se ne može pobjeći.

Muškarci su šutjeli.

Čak su i psi prestali lajati, zavukli se pod noge ratnika, žena i nedoraslih.

Još sam bio u svomu crvenom vojničkom rublju, u kojemu sam došao. Samo sam izuo dugačke konjaničke čizme. Bio sam bos i znao sam da ne izgledam tako sjajno kao Bivolovo Lice. Bio sam nešto mršaviji, ali ne i niži. Nisam djelovao mnogo lakše. Zacijelo sam težio gotovo stotinjak kilograma.

Kretao sam se brzo i lako poput planinskoga vuka koji je prisiljen u nuždi loviti divokoze. Ipak nisam bio dovoljno brz.

Bivolovo Lice odmah mi pokaže prvu varku. Istina, pri tomu je sve stavio na kocku, no

uvijek je bio momak koji se isticao svojom hrabrošću.

Odjednom prestane povlačiti drugi kraj napetoga lasa, čekati i vrebati. Zaskoči me.

Pokušam sad praviti petlje na opuštenom lasu i vrtnjom ih potiskivati prema njemu da bi zagazio u koju od njih.

No Bizonovo Lice sad baci nož.

Uopće mi se nije namjeravao približiti, samo me zavaravao pokazujući upravo takvu namjeru. Baci nož i skoči uvis da bi izbjegao petlje što su vijugale lasom.

Kad mi se nož zabio u bok više sam osjetio strah negoli oštru bol. Možda je to bio samo kratkotrajni osjećaj panike. Istodobno bacim svoj nož... i promašim!

Bila je prava slučajnost što nisam pogodio nijednoga gledatelja nožem koji je prozviđao pokraj Bivolova Lica.

Indijanci mu dobace nož i on ga uhvati. Moj nož! To nije bilo pošteno.

Stajao sam tako htijući im se narugati. No onda osjetim oštru bol i prisjetim se da posjedujem njegov nož. Išćupam ga iz boka. Gubio sam krv.

Bizonovo Lice sad će morati samo pričekati da izgubim dovoljno krvi.

Pokušam ga napasti, no bio je oprezan. Bio je veoma brz i predbro je znao kako je opasan ranjeni vuk koji se bori za svoj život. No i moje reakcije i refleksi sad su bili mnogo brži – obuzeo me smrtni strah!

Nije se više izlagao nikakvim opasnostima.

Izmakao mi je dva ili tri puta, a zatim skoči na mene i još me

jednom pogodi nožem. Htjede mi ga zarinuti u tijelo, no ja podignem koljeno i zakrenem se malo u stranu tako da me pogodio u bedro.

Prebacim mu laso preko glave, padnem i povučem ga sa sobom. Načinim petlju prije nego što smo se mogli otkotrljati svaki na svoju stranu.

Uprem mu koljenom u grudi i pritegnem.

Nije se mogao udaljiti od mene. Omčom sam mu zahvatio vrat.

Bio sam preozbiljno ranjen i zbog toga mu nisam smio baš ništa dopustiti. Znao sam da ću poginuti izmakne li iz moje omče.

Borio se poput pume u stupici.

Ispruži ruke i njegovi nokti ostave duboke brazde u mojemu mesu. Udarao me šakama po najosjetljivijim mjestima. No nisam ga puštao. Njegov se vrat nalazio u mojoj omči i ja sam ga povlačio k privučenim koljenima što su se nalazila između nas, uprta u njegove grudi.

Zaboravio sam na sve oko sebe.

Samo mi se jedna misao vrtjela glavom... zapravo to i nije bila misao, nego nagon.

Htio sam preživjeti... samo preživjeti!

Kad me svladala slabost, kad mi se učinilo da bez svijesti padam u duboke i bezdane dubine, nisam znao je li on još živ.

Nisam to znao. Odjednom me obuzela ravnodušnost prema svemu.

Osjećao sam se kao da napuštam taj svijet.

Je li to smrt?

Dragi čitatelju, sljedeći dio te priče neće vam moći ispričati Sean Cannon kojega su zvali zelenooki Cannon.

Želimo li točno saznati što se odvijalo dalje, morat ćemo iz-
vještavanje prepustiti Sally.

I zbog toga sad govori Sally.

XII

Kad je Sean Cannon došao da bi se borio s Bivolovim Licem, isprva sam bila radosna i ponosna. Da, za mene je on doista bio pravi čovjek!

No poslije toga, pošto su me opet odveli u šator, osjećala sam još samo strah. U tipiju sam dobro čula sve šumove borbe. Teško disanje boraca, struganje nogu i tihi žamor gledatelja.

Također sam znala da je Sean Cannon bio ranjen, čula sam kako mu svaki udisaj zadaje bol, a i zadovoljno grleno re-
žanje poglavice.

Klečala sam u šatoru i plakala.

Naposljetku unesu Bizonovo Lice u šator. Sve je bilo svršeno. Ustanem i zapazim da je poglavica mrtav. Na njegovu vratu vidjela sam crvenu masnicu i odmah sam shvatila što se dogodilo.

Potom pogledam Indijance. Obje su squaw sjajnim očima zurile u mene. Nalikovale su na zle mačke. Pouzdano znam da bi me razderale na komade da nije bilo staroga sjedokosoga Indijanca.

Poslije sam čula da je to bio otac Bizonova Lica, vrlo star čovjek, sav pogrbljen od reume i kostobolje.

Ipak su ga svi slušali. Izvedu me iz šatora i ubrzo me gurnu u drugi tipi. Bio je loš i jadan.

No ovdje ugledam Seana Cannona. Iz posudice s nekim uljem lizao je mali plamen. U tipiju je gorjela vatra, a tu se nalazilo i nekoliko posuda s vodom.

Zapazim kako Sean Cannon krvari iz dviju rana od noža. Ipak, bio je živ.

Doveli su me ovamo jer sam pripala njemu. S Bivolovim Licem borio se za mene i pobijedio.

Naposljetku sam mogla nešto učiniti za njega.

* * *

Sutradan ga zahvati groznica.

Stari Indijanac dođe poslije podne i donese mi trave što sam ih morala izažeti i staviti mu na rane. Sôk sam mu morala iscijediti u usta.

Zatim će mi stari Indijanac engleskim jezikom što ga je očito govorio vrlo nevoljko:

— Sutra moraš otići s njim. Ne mogu ti dopustiti da dulje ostaneš u selu. Morate otići prije nego što sina položimo na postelje za mrtve, svežemo njegovoga konja ispod njega i počnemo s tužbalicama. Prije svitanja položiti ćemo ga u saonice. Budi spremna!

— Umrijet će — rekoh.

— Možda — odgovori starac i izide.

Sve sam učinila za Seana. No navečer ga je groznica tresla još žešće. Bila sam zdvojna. Možda sok onih trava nije mnogo pomogao.

Te sam noći nekoliko puta zadrijemala. A onda bih se opet

probudila, osluškivala Seanove slabe udisaje i doslovce se užasavala slušajući ga kako bunca u groznici.

Nekoliko sam puta razumjela vlastito ime.

Stari Indijanac dođe prije dana.

Pogleda me u svjetlu vatre. Zatim pokaže Seana i reče:

— Moj sin i on nekoć su bili prijatelji... kao dječaci. Za dobrih vremena Laramieja svi smo bili prijatelji. Između nas i Vasikuna bit će još gore. Junke Lo, sjena smrti, lebdi nad Indijancima. Znam to već dugo... Morate poći. Moj utjecaj više neće biti dovoljan... Hopo!

Ustane prije nego što sam mu mogla zahvaliti. Pošalje dva ratnika koji dohvate Seana i iznesu ga iz šatora. Slijedila sam ih.

Vani je bio Seanov konj. S lijeve i s desne strane konja učvrstili su po jednu motku, a između motki napeli bizonovu kožu.

Tu je bila i uniforma.

Dohvatim uzde i povedem konja u smjeru zapada. Ondje negdje u podnožju Big Horn Mountainsa, na Piney Creeku, nalazi se Fort Phil Kearny.

Još je vladalo jutarnje sivilo. Sunce se skrivalo daleko na istoku.

U indijanskom je selu vladala tišina. Starac me isprati dio puta — sve dok nije bio siguran da mi psi neće dodijavati. Zatim reče:

— Pronađu li vas Indijanci i ubiju li vas, neće to biti ratnici iz ovoga sela. Bivolovo Lice i Zelenooki borili su se za tebe poput dvojice velikih ratnika. Takav je običaj u našim plemenima oko koji ratnik otme drugo-

mu ženu. Nećemo vas ubiti, jer bismo time Bivolovo Lice učinili nečasnim... Ipak, čuvaj se! U ovim krajevima ima mnogo ratnika iz drugih sela ili plemena. Od njih možete očekivati samo smrt.

— Hvala ti, poglavice! — rekoh i povedem konja u smjeru zapada. Selo ubrzo nestane za mnom.

Zaplačem. Znam, plač mi neće pomoći. Moram dalje.

Sean je još bio u nesvijesti. Morala sam paziti i na tlo da se Sean ne bi suviše tresao. Morala sam pronaći sklonište u kojemu će se Sean oporaviti i u kojemu nas izviđači neće tako lako pronaći.

* * *

Probudivši se prisjetim se svega. Zatim ugledam Seana na tlu kako leži na bivolovoj koži. Bilo mi je vrlo teško odvezati motke od sedla i spustiti ih na zemlju. Čini se da sam u sebi pronašla neke neslućene snage. Unatoč tomu Sean je tako žestoko tresnuo na zemlju da je zastenjaao od boli.

Tad sam bila posve iscrpljena.

Pošto sam se probudila, uspravim se i pogledam naše skrovište.

Nalazilo se u dubokom i isušenom koritu potoka. U strmoj se obali nalazila jedna usjeklina zarasla šipražjem. Bila je poput spilje, nalazila se ispred oštrog zavoja.

Ovamo su zacijelo navirale proljetne vode i odbijale se od obale. Tako je nastala usjeklina.

Bio je to dobar zaklon. Tu je bio mali vodotok, nešto zelenila

i sjene. Iz spilje sam mogla zapaziti sve živo što mi se približava na gotovo sto metara udaljenosti. Upravo u puškometu! Sto god bi se pojavilo iza zavoja, ušlo bi u moje vidno polje.

Približim se Seanu i pri tomu zapazim koliko me iscrplo dugo hodanje. Nisam se usudila uzjahati. U tom ga slučaju ne bih mogla voditi tako pomno.

Seanova tjelesna temperatura sad je bila tek nešto povišena. Ali rane su opet prokrvarile. Disao je slabije nego jučer. Putovanje mu je očito naškodilo.

Ponudim mu vode. Otvori oči no ipak me ne prepozna.

Tek mnogo poslije toga, kad se probudio drugi put, svjesno me pogleda.

– Jesmo li na nebu ili u paklu? – zapita me toliko promuklim glasom da sam ga jedva razumjela.

– Na zemlji smo – uzvratim.

– A kad ozdraviš, imat ćemo lijepih izgleda da se nekako izvučemo.

Zurio je u mene. Zapazim kako su mu misli usparene, kako sporo shvaća. Promrmlja:

– Dakako, ozdravit ću... dakako, moja djevojko!

Bila sam sretna što ga čujem da govori tako. Sad će se pojačati njegova volja, a to je važno. Počeo je shvaćati da smo ovdje na malom otoku usred opasno-ga mora i tako će biti dokle god on bude slab.

No hoće li ozdraviti brzo poput ranjenoga vuka koji u rupi zaliže svoje rane tako da one ubrzo zarastu.

Ponudim mu još malo vode. Imali smo je dovoljno. Zatim ustanem da bih pogledala konja. Sedlo s torbama i pokriva-

čem još se zacijelo nalaze na njemu. A i oružje. Odvezala sam samo motke, a onda sam se srušila od velike iscrpljenosti.

Ako je konj pobjegao...

Nisam htjela razmišljati o tomu što će se dogoditi u tom slučaju. Zacijelo ćemo biti izgubljeni.

Pronađem armijskoga konja među zelenim šipražjem. Najeo se dosita i napio vode. Promrmljam konju nekoliko riječi, a on zadovoljno zarže. Odvedem ga u korito i otpustim mu kolan. Sedlo s torbama, pokrivačem i oružjem tresne na tlo.

Tad doživim razočaranje.

Sa sobom smo imali vrlo malo hrane. Bilo je tu samo ono što vojska daje kad se kreće na putovanje: nešto dvopeka, sušenog mesa i slanine.

Od toga smo mogli živjeti dva dana. Ne budem li ja jela, Sean će imati dovoljno za tri dana. No i ja ću morati nešto prigristi. Moći ćemo preživjeti samo ako ostanem pri punoj tjelesnoj i duševnoj snazi. Čak će i u tom slučaju biti dovoljno teško, barem za mene.

Sean zaspi.

Svežem konja u koritu potoka dugim lasom. Naokolo je bilo i grmlja. Počnem razmišljati o tomu smijem li poći u lov.

Seanu je bilo potrebno svježije meso. Budući da ga nismo imali među zalihamama, valjalo je pribaviti sočno svježije meso koje će mu dati snagu.

Prebacim pojas s konjaničkim koltom preko ramena. Dakako, prije toga sam pogledala je li oružje nabijeno. Zatim dohvatim pušku.

Zaputim se da bih nabavila meso.

Pošto sam skrenula iza zavoja gotovo posve isušenog korita potoka, vidljivost mi se povećala na više od dvjesto metara. Na pedesetak metara ispred mene u koritu potoka nalazilo se nekoliko dubokih rupa, u kojima se još zadržala voda. Možda ih je napajao i mali vodotok.

Pošto sam im se približila, ot-krijem da su to velike stjenovite kade, prirodni bazeni koji nisu propuštali vodu.

A onda ugledam pumu.

Duboko se sagnula nad svoj plijen, nad neku jadnu antilopu, tako da sam je jedva zapazila između grmlja i trave. Antilopu još nije ni razderala. Zacijelo ju je uhvatila tek prije nekoliko minuta. A onda začuje mene kako dolazim.

Sva je sreća što sam ugledala životinju prije nego što sam joj se posve približila tako da me nije mogla zaskočiti.

Puma je to vrlo dobro znala. Vjerojatno je imala iskustva s dvonošcima i možda je poznavala onu opasnost koja dolazi od puške. Ipak, čini se da nije namjeravala dopustiti da joj otmem plijen.

Kad sam podigla pušku i počela ciljati, puma se zaleti. Sklizne tlom na mene. Znala sam da će skočiti čim se dovoljno približi.

Ispalim hitac.

Zapazim kako je tane istrgnulo životinji komadić lijevo-ga uha. Promašila sam. Htjela sam je pogoditi u lijevo oko, no pogodila sam samo uho. Glavu bih joj zacijelo mogla pogoditi samo puškom za bizone.

Dok sam ubacila novi metak u cijev, a usana mi se otme div-

lji krik, jer sam osjećala da sam na kraju svojih snaga. Skoči li životinja sad, jamačno će me šćepati. Moje tane više nije moglo zaustaviti njezin skok. Snaga odraza ponijet će je do mene.

A onda će mi jednim jedinim udarcem šape odvaliti glavu s ramena.

No puma ipak ne skoči. Tik pokraj mene sklizne u stranu i nestane u grmlju. Nisam više pucala.

Oteturam k jednoj stijeni i naslonim se na nju. Neka mi se slabost uvukla u udove. Na trenutak više nisam mogla disati.

Tako mi svega, to je bilo opasno! Jesam li ja navela pumu da skrene tik ispred mene i da pobjegne?

Sad se prisjetim tek uhvaćene antilope. Bila mi je prijeko potrebna za Seana Cannona.

Svježe meso! Odjednom mi je bilo posve svejedno zašto je puma pobjegla. Meso je bilo mnogo važnije.

* * *

Znala sam koliko je opasno zapaliti vatru.

No budući da sam već pucala – što se zacijelo čulo na milje daleko – vatra neće znatnije povećati opasnost.

Ako u blizini ima Indijanaca, jamačno će otkriti da smo ov-dje, pronaći će nas, jer su čuli prasak puške.

Na vrućem kamenju ubrzo ispečem nekoliko antilopinih odrezaka. Još prije nego što sam ispekla meso, Sean se probudi. Čak malo zadigne glavu i pogleda me.

— Pravi si andeo! — reče. Sad mu je glas već zvučao bolje. Dok sam ga hranila komadićima isjeckanoga mesa, često smo se pogledavali. Riječi nam nisu bile potrebne.

Između nas sve je bilo jasno i jednostavno.

Našli smo se onda kad smo zajedno s majorom ležali pod vojničkim kolima i očekivali sigurnu smrt, jer me muž u najvećoj opasnosti ostavio na cjeđilu.

A sad smo bili neprestano zajedno.

Znali smo da ćemo ovdje zajedno poginuti ili ćemo pak zajedno krenuti u novi život.

Uvijek ćemo se osloniti jedno na drugo... uvijek!

XIII

Tri dana poslije toga Sean je već mogao sjediti. Obje su rane brzo zarasle. Nije više imao nikakvih povoja jer čisti zrak možda najbolje liječi rane.

Petoga dana dobijemo posjet. Bio je to neki Indijanac. Stigao je koritom potoka odozdo, ugledao nas u onoj usjeklini u obali i zaustavio se. Dakako, vidio je i vojničkoga konja.

Zapazim da je teško ranjen. Čitava mu je jedna strana bila oblivena krvlju. Njegov je konj također bio oblijepljen zasušenom krvlju.

Sean je sad sjedio na kameanu. Ranjenu je nogu položio na susjedni kamen što mu je služio poput stolčića, a u ruci je držao revolver.

Sean dovikne Indijancu nekoliko riječi na njegovu jeziku.

Zacijelo je vrijeme da Sean nastavi našu priču. Otkako se pojavio Indijanac, Sean je opet preuzeo vodstvo.

* * *

Tako je to, dragi čitatelju naše priče.

Sally je učinila što je mogla. Držala se sjajno, najvjerojatnije mi je spasila život.

Otprilike petoga dana već sam toliko prizdravo da sam opet mogao preuzeti vodstvo, barem što se tiče odluka koje smo morali donijeti.

Poznavao sam Indijanca koji je onako ranjen stigao do nas gotovo posve suhim koritom potoka. Bio je na rubu nesvijesti. Bila je to Žuta Ptica, jedan od ratnika koji je vjerovao Bivolovu Licu i imao u njega toliko povjerenja da bi s njim pošao čak i nakraj svijeta. Poznavao sam Žutu Pticu, ali također iz doba moje davne mladosti, dok su Indijanci i bijelci živjeli u miru u Laramieju i njegovoj okolini. Medusobno smo trgovali, zajedno smo kao djeca pohađali školu i često bježali iz nje da bismo zajedno plivali, jahali, lovili.

Doviknem Žutoj Ptici:

— Hu! Hukahi! Hohahe! Dodi samo, stari prijatelju i rođače! Ne izgledaš baš toliko dobro da bi mogao ponosno projahati pokraj nas.

Oklijevao je.

Posljednjom snagom skrene konja u našem smjeru.

Ali sjahati više nije mogao. Padne u stranu, tresne prilično teško na tlo i skotrlja se na leđa. Zaustavi se tek pred nogama Sally. Nepokretno je ležao.

No ipak nije bio mrtav. Sally se pobrine za njega. Pregleda mu ranu, napoji ga vodom i umije mu lice.

Pošto se osvijestio, dugo je zurio u ženu. Zatim pogleda mene.

— Ona je dobra squaw — reče. — Dovoljno je dobra za velikog ratnika. Bila bi dovoljno dobra i za Bizonovo Lice.

— Za mene je bolja — uzvratim mu. — No što je s tobom, Žuta Ptico? Loše izgledaš. Rekao bih da su te rasparali sabljom... Zar su te napali vojnici?

Pomakne se malo na zdravu stranu da bi me mogao bolje pogledati.

— Vasikuni — promrsi grlenim glasom — postaju sve gori. Pravo je čudo što ne zaudaraju poput odvratnih štakora koji već tri dana leže mrtvi na vrućem suncu... Nismo napali vojsku. Nipošto! Bilo nam je sasvim dovoljno u trenutku pogibije Bizonova Lica... Plave su uniforme s dugačkim noževima navalile na nas! Prepale su selo. Promatrao sam kako ubijaju djecu... Doista sam to vidio!

Šutio sam. Samo sam kimnuo i tako mu dao znak da mu vjerujem. Da, bilo mi je dobro poznato kako vojska, kojoj još pripadam, s vremena na vrijeme uništava indijanska sela.

U takvim slučajevima nitko ne bi ostao pošteđen. Vojnici su pucali i udarali sabljama u sve živo. Ponekad bi se pripili da bi lakše mogli obaviti svoj posao. Vjerojatno su se tako pokušavali riješiti straha što bi ih danju i noću pratio prilikom njihovih ophodnji.

Žutoj Ptici trebalo je nešto vremena da prikupi snagu. Sal-

ly mu opet ponudi malo vode.

Poslije nekoliko minuta progovori:

— Bio je to poglavica s hrastovim lišćem iz Camp Powera. Stigla su mu pojačanja.

Sad mu zataji glas.

Eto, sad sam znao da je kaplar Bill Yates stigao u Fort Kearny, kamo sam ga poslao prije osam dana s ostatkom moje patrola.

Pukovnik Carrington naposljetku je poslao pojačanje u Camp Power. A major je odmah poslao veliku patrolu u kaznenu ekspediciju ili ju je možda čak i osobno poveo. To se moglo očekivati od njega. Indijanci su mu nanijeli mnogo zla, više nego što je mogao podnijeti.

Pogledam Žutu Pticu.

— Zašto ti jašeš ovuda? Zar slučajno?

— Nipošto — uzvratí Indijancac iskrivivši lice. — Moram dalje k Crvenom Oblaku... Makhipi Luta mora saznati što se dogodilo u selu Bizonova Lica. Sva plemena moraju to saznati što prije... A onda će poći da bi napokon uništili veliku tvrđavu na Piney Creeku. Tad će gnjev ratnika nadjačati snagu vojske.

S mukom ustane i otetura k svom konju.

— Putom sam pronašao vaše tragove — reče. — No u selu smo ionako znali kamo ste se zavukli... Udaljenost nije veća od dvadesetak kilometara. Došao sam ovamo da bih ti rekao kakvi ste smrdljivi štakori... A možda sam se i nadao da ću imati dovoljno snage da vas ubijem.

Samo kimnem. Sally me upitno pogleda.

Nekom neslućenom snagom i velikom voljom Žuta Ptica se podigne u sedlo.

Pustili smo ga da odjaše. Polagano je jahao dalje. Sally i ja točno smo znali da Žuta Ptica neće odjahati ni deset kilometara odavde. Past će iz sedla i onda će s njim biti svršeno.

Indijanac je to vjerojatno znao i sâm. No grčevito se prihvatio svojega zadatka. Vlastita će ga volja do posljednjeg daha prisiljavati na nešto što će mu možda olakšati smrt.

Želio je izvijestiti svoj narod o pokvarenosti bijelaca.

Pošto je nestao, Sally i ja neko smo vrijeme nijemo i nepokretno sjedili. Razmišljali smo o nesavršenosti čovjeka i pokvarenosti svijeta. No naposljetku nam misli zaokupe vlastiti problemi.

Major je dobio pojačanje i upustio se u kaznenu ekspediciju. Uništio je selo, pobio sve živo, spalio sve što je bilo izgrađeno. Dakako, u izvještaju će to biti opisano drugačijim riječima, znatno će odudarati od zbilje. Ondje će zacijelo pisati kako je patrola nečuvenom hrabrošću napala jako selo Bizonova Lica, razbila Indijance unatoč žestokom otporu i tako uništila bazu iz koje su ratnici odlazili u ratne pohode.

Dakako, major će me kazniti zbog toga što sam vlastitu patrolu poslao u Kearny pod vodstvom kaplara Yatesa, dok sam se ja upustio u pustolovinu da bih spasio Sally.

Dakako, formalno bi se moglo dokazati da sam kao zapovjednik patrola pobjegao od zastave... Bio sam čak i uvjeren

da će to major protumačiti upravo tako.

Vjerojatno je i pukovnik u Fort Kearnyju u međuvremenu od kaplara Yatesa saznao kako sam pošao vlastitim putem. Kaplar je to morao sasvim točno upisati u dnevnik patrola. A Bill Yates zacijelo me nije toliko volio da bi u dnevnik patrola upisao da sam nestao ili poginuo.

Sally i ja smo temeljito razmišlili o tim problemima.

Naposljetku odlučim.

— Sally, morat ću dezertirati! — rekoh joj. — Inače će me slištiti onaj pasji sin koji je pred zakonom još tvoj muž jer niste razvedeni. Taj će me izvesti pred vojni sud zbog dezertstva, a onda ću vjerojatno biti osuđen na smrt. Sally, sutra ćemo krenuti u Montanu. Nekako ćemo se prošuljati pokraj Fort Kearnya, a onda ćemo nastaviti Bozemanovim putem. U zlatnoj Montani bit ćemo sigurni. Vojska još nema nijednog uporišta, ondje niti mogućnosti da me pronađe. Ondje ima na stotine bjegunaca... Sutra, Sally, počinjemo put u novi život. I sve će biti dobro. Koliko poznajem majora, razvest će se od tebe po brzom postupku. Dakako, zbog zlobnog napuštanja, i stotine drugih razloga...

Zašutim i namignem joj.

— Sigurno je da bolje pristaješ uz mene, Sally — dodam.

Sally se privije uz mene. Bio sam opet toliko zdrav da sam je mogao prigrliti rukom na zdravoj strani.

Poslije, pošto se spustila noć, ležali smo opet jedno do drugoga kao onda pod vojničkim prtljažnim kolima kad smo se našli.

Krenusmo. Moj se golemi ždrijebac dobrano odmorio proteklih dana. Sad će bez ikakvih teškoća moći ponijeti i Sally.

Sally nije težila više od pedesetak kilograma, zajedno sa svojom indijanskom nošnjom. Sjedila je iza mene. Jahao sam polagano i oprezno.

Pošto smo prevalili otprilike desetak kilometara i izjahali iz isušenog korita potoka, pronađemo Žutu Pticu... zapravo samo ono što su od njega ostavili strvinari. Indijančev se konj nalazio u skupini borova, u blizini. Bio je dresiran tako da ostane pokraj svojega gospodara.

Eto, sad je i Sally imala konja.

Do večeri prevalismo gotovo tridesetak kilometara. To je sasvim lijepa udaljenost za čovjeka koji još nije posve zdrav.

Za prvu noć na putovanju pronađemo zgodno prenoćište. Sally je opet ležala pokraj mene i u meni se probudila želja da do vijeka ostanemo tako. Nekoliko sam puta čvrsto zaspao. No, kad bih se probudio, uvijek sam napeto osluškivao šumove noći.

Zvučali su mi poznato. Umio sam protumačiti svaki šum, svaki zvuk. Poznavao sam sve one sitne noćne životinje što se obično vrzmaju oko logorišta. Nebom su obljetale noćne ptice, a između stijena i borova vrludali šišmiši.

Zapravo je sve bilo uobičajeno... sve do nešto prije svitanja.

Nije još kucnuo onaj sat kad se čovjeku čini da na zemlji uopće nema života jer su noćne životinje već pošle na počinak, a dnevna se bića još nisu pro-

budila. Nije još bilo vrijeme kad sve postaje sasvim bezbojno.

Bilo je prerano za takvu tišinu oko nas. Začujem kako je indijanski konj zarzao. To je rzanje za mene bilo drugi važan znak. Samo ždrijebac još nije ništa osjetio.

Sally je spavala pokraj mene i ništa nije slutila. Osjećala se zaštićena u mojoj blizini.

Položim joj dlan preko usta. Sally se prene, probudi se i gotovo skameni od straha. No odmah shvati. Nije joj bilo potrebno nikakvo objašnjenje.

Imali smo dobro mjesto u podnožju neke crne stijene što je stršala iz zelene padine borovima obraslog brežuljka.

U stijeni je postojala usjeklina s izvorom. Slijeva i zdesna također su bile stijene. Bile su velike poput slonova.

Naznačim Sally da se povuče u usjeklinu s izvorom. Isprva nije htjela. Ali kad sam je čvrsto uhvatio za nadlakticu i prodrmao, djevojka shvati da je posrijedi neka ozbiljna stvar i da mi može pomoći samo ako me posluša.

Dodam joj pušku.

Sally otpuže onih četiri ili pet koraka do usjekline.

U ruci sam držao revolver. Još se nisam uspravio nego sam ostao priljubljen lopaticama za tlo. Lagano privučem koljena i petama se oduprem o tlo. Poput lednoga plivača otpužem za Sally do one glavne stijene s usjeklinom.

Vidio sam sasvim dobro. Budući da sam ostao na tlu, mogao sam točno promatrati gornje rubove stijena. Isticali su se ispred neba.

Dok sam promatrao kroz usjeklinu u stijenu, sivilo zami-ruće noći bilo je svjetlije od tamne pozadine borova.

Kad sam ugledao sjene što su sklizile, nisam ni trznuo. Bili su to obrisi Indijanaca koji napadaju. Bili su sigurni u uspjeh, bili su duboko uvjereni da će nas ubiti. Inače nas nipošto ne bi napali prije svitanja. Naveli-ko se boje da bi njihove duše u slučaju smrti morale dovijeka lutati, jer ne bi mogle pronaći put u Vanagi Jata za noćnoga mraka.

Sad su bili sigurni da će svoje žrtve zateći na spavanju i da će ih moći ubiti bez ikakve opasnosti.

Kad su skočili na mene, pokazao sam im.

Moj kolt odjednom zapraska i to mi se praskanje učini glasnijim od topovskoga hica. U svjetlu jezička plamena s grla cijevi vidio sam ih. Moja ih tanađ zaustavi. Jedan se okrene oko vlastite osi... drugoga snaga skoka baci meni pred noge, a onda ga tane pogodi u grudi tako da je pao natraške. Nije više ustao.

Bila su trojica.

Kad sam sustigao Sally i počeo ponovno nabijati svoj kolt, vjerovao sam da je upravo tako. No onda pobjegnu naši konji i tad sam točno znao da postoji još i četvrti. Oslobodio je naše konje i otjerao ih.

Sad smo izgubljeni.

Pješice nećemo daleko stići. Čak i kad bismo uspjeli prevaliti tridesetak kilometara, Indijancima ne bismo mogli umaći. Pronaći će naše tragove. Bez konja smo u toj zemlji izgubljeni.

Na trenutak se nađem u iskušenju da pođem za konjokradicom. Možda je sâm, možda bih mu mogao oteti naše životinje.

No onda ga začujem kako jaše punim trkom. Uzjahao je i odjahao. Otjerao je naše konje i ubrzo će podići na uzbunu koju drugu lutajuću skupinu Crvenokožaca.

Što da uradimo? Nisam morao dugo razmišljati.

Još nismo bili na Bozemanovu kutu, držali smo se po strani da ne bismo susreli kakvu ophodnju. Jahali smo sa sjeverne strane puta.

A sad ćemo morati na Bozemanov put.

Samo smo ovdje imali stano-vite izgleda.

Pronađemo li pokraj Bozemanova puta kakvo mjesto na kojemu ćemo se moći neko vrijeme braniti, mogao bi nam tko priteći u pomoć... možda kakva jaka kolona vozila što se kreće u smjeru Montane. U takvim se kolonama ponekad nalazi i više od sto kola. Uz njih jašu mnogi jahači, a kolone su ponekad naoružane čak i haubicama što su preostale poslije rata.

Ili ih pak prati vojnička patrola. No to bi značilo spasenje samo za Sally. Mene bi odmah lišili slobode kao bjegunca.

Rekoh Sally da moramo nastaviti pješice. Ponijesmo samo ono najvažnije i zaputismo se.

Kad smo se popeli na hrbat brežuljka, izide sunce.

Na zapadnoj strani hrpta bio je Bozemanov put.

Penjali smo se, spuštali se, spoticali se. Naposljetku pronađemo mjesto. Opet je to bila stijena što je stršila iz podnožja brežuljka. U ovom kraju ima

mного takvih stijena. Također smo pronašli veliku usjeklinu u kojoj je bilo dovoljno mjesta. Dokotrijam nekoliko velikih kamena koji će nam poslužiti kao grudobran.

Ništa više nismo mogli učiniti. Imali smo sa sobom nešto hrane i pljosku s vodom. Kad sam izbrojio metke, utvrdim da ih imamo ukupno pedeset sedam.

Pristajali su u revolver i remington pušku.

XIV

Pronašli smo rupu i sad nismo mogli uraditi ništa drugo nego čekati.

A onda ugledasmo Indijance. Bila je to zapravo mala skupina, možda ih je bilo desetak. Sa sobom su vodili naše konje. Oprezno se zaustave na prilično velikoj udaljenosti. Samo se jedan približi i pokaže svoje dlanove.

Dobro sam ga poznavao.

Zvao se Vasija, a njegovo bi se ime možda moglo prevesti kao Snježna Oluja. Prilično je posijedio, na licu je imao mnoge ožiljke iz borbi i svi su ga smatrali izuzetnim ratnikom kojega bi poslušali čak i poglavice.

Poviče u mojem smjeru:

– Zelenooki, hoćeš li me ustrijeliti približim li ti se toliko da bih mogao porazgovarati s tobom?

– Neću te ustrijeliti – rekoh.

– Predobro te poznam, Snježna Oluja! Od tebe sam svojedobno naučio kako valja uravnotežiti strelicu za bizone da bi se šiljak i pera našli u pravilnom odnosu. Imaš kćer koja mi

je sašila košulju od kože. Nekoć si mi bio poput strica. Moj je otac bio tvoj prijatelj... Sjećaš li se toga?

Počne se približavati, a zaustavi se tek na dobačaj kamena od nas. Pogleda nas, no znao sam da zapravo ispituje naš obrambeni položaj.

Zatim reče:

– Prošla su stara dobra vremena... Veliki si ratnik, Zelenooki! Borio si se s Bizonovim Licem za ženu i pobijedio. Ipak, uvelike si nam naškodio kao vojnik s tri kuta. Plemena Siouxa zaključila su da moraš umrijeti. Tvoj će nas skalp učiniti većim i jačim... Dodi ovamo i predaj se! Gallman će se boriti s tobom, pokušat će osvetiti Bizonovo Lice. Časno ćeš poginuti. No tvoja će žena ostati živa. Možeš spasiti ženu ako dobrovoljno dođeš k nama da bi se borio s Gallmanom.

Sad je sve bilo jasno. Grdna stvar.

Gallman je bio pravi div, težio je barem sto pedeset kilograma, a unatoč tomu bio je tako brz i okretan kao da pripada perolakoju skupini. Gallman nije imao mnogo u glavi, no izvrsno ga je služio nagon. Bio je to indijanski gorila, mogao je ubiti konja jednim udarcem šake. U borbi protiv Gallmana nisam imao nikakvih izgleda.

Indijanci su po svaku cijenu htjeli dokazati kako ja, koji sam pobijedio Bizonovo Lice, zapravo nisam borac kojemu se može suprotstaviti.

No još nisam sišao s uma.

A Sally će u najsretnijem slučaju morati postati Gallmanova žena.

– Snježni Oblače – reko-
hu – ako vjeruješ da sam po-
jeo ludu travu i postao toliko
glup, moram ti reći da si se pre-
vario. Nije me ni konj udario u
glavu. Neka se Gallman bori s
grizlijem ili bizonom! A ako baš
želite mene i moju ženu, dodite
i izvucite nas van.

Indijanac se naceri.

Tanke usne razvuku se u ne-
ku okrutnu crtu.

Premda me volio dok smo bili
mladi, sad me mrzio. Tā ja sam
bijelac... eto, dotle smo stigli.
Krvoprolića su naše narode
učinila neprijateljima.

Dobra stara vremena doista
više nisu važna.

– Uхватit ćemo te! – reče In-
dijanac i odjaše dalje.

I tada dođu. Između njih i nas
bilo je dovoljno zaklona što ih
nisam mogao ukloniti. Puzali
su na trbusima poput zmija. Ni-
su napali jašući u punom trku.
Nije ih bilo mnogo, a stari je
momak imao veliko iskustvo.

Dvojica mi se pojave na muši-
ci i odmah ih oborim. Ranjeni
se otkotrljaju u zaklon. No još
ih je bilo devet.

Zapucaju i natjeraju nas u za-
klon. Tanad je udarala o stijene
naše usjekline i odbijala se na
sve strane. Tu i tamo zapucam
iz revolvera. Sad su bili dovolj-
no blizu. Sally se s puškom za-
vukla dublje u usjeklinu.

Znao sam da ih neću moću
dugo zadržavati čak ni ako sli-
stim još četiri ili pet Indijanaca.
Doći će čim ispucam oružje.

Tri posljednja metka nisam
ispucao.

No odjednom se povuku. Vi-
dio sam ih kako su potrčali pre-
ma konjima i bacili se na njih.

Htio sam zapucati za njima
da bih oborio još kojega no ipak
to propustim. Pa zašto da ubi-
jam?

Pošto je zatihnuo topot kopita
indijanskih konja, dogodi se
ono čega sam se pribojavao.

Dojaše neka skupina koja je
očito namjeravala nastaviti put
Bozemanovim putom.

Dakako, bila je to ophodnja
Bozeman! Patrola je bila vrlo
jaka, bilo je u njoj više od tride-
set jahača.

Vodio ju je kapetan George
Wells. Dobro sam poznavao to-
ga crvenobradog oficira. Kape-
tan se smatrao drugim Napo-
leonom, a vladao se poput oš-
trog psa prema drskim nared-
nicima u očima kojih je mogao
pročitati da ga smatraju smje-
šnim patuljkom.

Pomognem Sally da izide.
Znao sam da će me vojska sad
srediti.

Uistinu srediti!

Crvenobradi kapetan mrzo-
voljno me pogleda.

– Tā niste li vi narednik Can-
non? – zareži. – Zašto se niste
javili? Što stojite ovdje poput
smiješnoga civila koji se čudi ni
zbog čega? Zašto se ne javite,
zašto ne kažete svoj čin i ime...
zašto ne kažete na kakvom ste
zadatku?

Podignem ruku k obodu šeši-
ra.

– Stariji narednik Cannon,
gospodine! – javim mu se pro-
pisno. – Stacioniran sam u
Camp Poweru. Trenutačno pu-
tujem s gospodom Braden ko-
ju sam prije tjedna dana izba-
vio iz sela Bizonova Lica.

Kapetan se naceri.

– A kamo putujete? – zapita
mirno, zapravo premirno.

Sad se ja nacerim.

— Onamo, gospodine, gdje ne vrebaju nikakvi Indijanci. No krajnji nam je cilj Fort Kearny. Dakako, lagao sam.

Ta nisam mu mogao reći da sam se sa Sally zaputio u Montanu. Ionako će mi prigovoriti zbog toga. No, zanijekat ću svaku sličnu optužbu.

Kapetan domahne svom naredniku.

— Naredniče, okujte Cannona. Neka stalno bude pod stražom. On je kao vođa patrole napustio svoje vojnike.

Zasvrbi me dlan... najradije bih bio povukao revolver i pokazao tom pjetlicu crvene brade. Naposljetku dopustim naredniku Billu Mortonu da mi stavi lisičine što ih je izvukao iz torbe na sedlu.

Pri tome sam promatrao kako je kapetan pred Sally tek lagano dodirnuo obod šešira. Nije ju pozdravio kako bi valjalo pozdraviti ženu višega oficira. U njegovu se pozdravu nazirala krajnja hladnoća, pa čak i odbojnost.

— Gospodo, moram vas, dakako, povesti u Fort Kearny. A odande...

— Tamo sam i htjela — prekinu ga Sally. Njezin glas zvučao je čvrsto, a u njezinu pogledu prepoznam prezir prema kapetanu.

Bill Morton odvede me k jednom od rezervnih konja i reče:

— Onda... ponosni Indijanče, sjećaš li se kako si mi prije tri godine u onoj suši u Laramieju razbio zube? Sad ću ti pošteno vratiti. Već sam tri godine gotovo krezub, ali...

Nije više ništa rekao, no dobro sam znao da mi je smrtni

neprijatelj. Tad smo se potukli poslije radnoga vremena jer je on to htio da bi ga i nadalje smatrali najjačim narednikom u puku. Nipošto nije mogao otpjeti taj poraz.

Osim toga, on i svi drugi koji su se okladili na njega izgubili su zbog njegova poraza po jednu mjesečnu plaću.

Uzjašem. Kapetan se nije dugo zadržavao. Krenusmo u Fort Phil Kearny.

* * *

Fort Phil Kearny imao je dvanaestak čvrstih zatvorskih ćelija što su sve bile zauzete. Za mene su morali isprazniti jednu.

Zatim su stigle i prve nevolje. Narednik Bill Morton bio je moćnik u tvrđavi. Imao je veliku vlast i ubrzo je natjerao zatvorskog kaplara da stane na njegovu stranu.

Strpaše me u ćeliju s tri čovjeka. Nisu morali biti osobito oprezni jer sam ionako bio iscrpljen i izranjen.

Dobrano su me premlatili. Zatim me ostave na podu. Krvario sam, opipavao natučena rebra, povraćao jer su me naveliko udarali u trbuh. Rane su mi popucale, a boli u području jetara i bubrega bile su gotovo nesnošljive.

Sad sam još više prezirao vojsku. Dakako, u krajevima oko granice uvijek je bilo narednika kova Billa Mortona. Možda su bili potrebni da bi se pokvarena soldateska mogla zadržati pod kontrolom. No danas sam prvi put shvatio kako vojska može tako surovo i grozno postupati po indijanskim selima samo

zbog toga što postoje takvi podoficiri kojima njihovi pretpostavljeni dopuštaju da čine grozote, a možda su čak i sretni što se sami ne moraju baviti središnjem momaka.

Pošto je Morton otišao, još me jednom posjeti zatvorski kaplar. Donese mi u ćeliju vedro svježeg vode. Ali ne reče ništa.

Polagano sjednem i pogledam ga. Izbjegavao je moj pogled. Ništa mu nisam rekao, ne bi to imalo smisla.

Polaganim kretnjama počnem ispirati krv, hladiti vodom otekline i ožiljke.

U drugim je ćelijama vladala tišina. Zatvorenici su se pravili kao da nisu ništa čuli. U ovom se zatvoru čovjek mogao samo potčiniti ili pak – biti slomljen.

Zatvorski kaplar Jace Hogjaw izide i zalupi za sobom rešetkastu vrata ćelije.

Polagano i oprezno legnem na ležaj od dasaka.

U cijeloj toj stvari za mene je postojala samo jedna jedina svijetla točka: Sally je bila spašena!

* * *

Dva sata nakon toga u ćeliju uđe vojni liječnik. Pregleda me, a zatim zapita osjećam li se sposobnim za saslušanje.

– Ako to sami ne vidite, doktore – uzvratim – onda ste badava studirali i bavili se vašom liječničkom praksom.

Čovjek proguta.

– Samo ne budite tvrdoglavi – reče. – Ta dovoljno ste dugo služili kao narednik u ovom puku. Što je ovdje uobičajeno mo-

gli ste isto tako i suzbijati kako ste trpjeli. Nije li tako?

Nacerim se.

– Imate pravo – reko. – Mortona sam učinio narednikom i dužnost mi je da ga nadzirem.

– Doista ste teško bolesni – uzvratim vojni liječnik.

Poslije podne odvedu me k oficiru na saslušanje. Bio je to poručnik Emmet Benson. Poznavali smo se. Bio je već dugo poručnik, a za rata kapetan. No sad će ostati poručnik još barem neko vrijeme.

– Liječnik mi je rekao da ne možete stajati – promrmlja poručnik. – Dakle, sjednite! Ovo je saslušanje. Okrivljeni ste da ste kao vođa patrola napustili ljude. Zapovijed, koja je razumljivo upisana u dnevnik patrola, glasila je da odvedete patrolu u Fort Kearny i da putem iskoristite svaku priliku kako bi oslabili Indijance koji će vas eventualno napasti. Dobili ste zapovijed da u Fort Kearnyju izvijestite o Camp Poweru. Ali napustili ste jedinicu da biste... Eto, ovdje je izjava što ju je gospođa Braden dala u zapisnik. Pročitajte je i dajte mi svoj odgovor... Upozoravam vas da će pisar svaku vašu riječ unijeti u zapisnik!

Pročitam izjavu Sally Braden.

Opisala je sve kako je doista i bilo. Na kraju je ustvrdila da smo se zaputili u Fort Kearny i da ja nisam ni pomislio na bijeg.

Pošto sam vratio zapisnik, kimnem.

– Sve je bilo upravo tako – reko. – Svaka je riječ istinita.

Što još želite znati, poručniče?

Pogleda me u čudu.

— Pa zar priznajete da ste napustili jedinicu kako biste slijedili vlastite ciljeve?

— Ubio sam Bzonovo Lice i oslobodio zatočenu bjelkinju — uzvratim i prokunem vojsku u kojoj se smije samo izvršavati naređenja pa starijem naredniku ne smije ništa drugo pasti na um.

Shvatim kako sad opet žele žigosati jedan loš slučaj tako da bi se ubuduće svaki vođa patrolle samo strogo držao naređenja, ne pomišljajući ni na što drugo.

Poručnik Emmet Benson još jednom zapita:

— Priznajete li, dakle, da ste napustili jedinicu u namjeri da slijedite vlastite ciljeve?

— Želio bih pročitati dnevnik patrolle i izjavu kaplara Yatesa kojemu sam povjerio zapovjedništvo — odgovorim.

Krzmao je. Ali kao okrivljeni morao sam se izjasniti u pogledu onoga što mi se stavlja na teret. Optužbu sam morao poznavati od riječi do riječi. Zbog toga mi pruži dnevnik patrolle i protokoliranu izjavu Billa Yatesa.

Istina, kaplar Yates me nije uvukao namjerno. Samo je opisao događaje kako su se zbili. Prema tom sam opisu napustio patrolu bez ikakva razumna objašnjenja, premda su se u njoj nalazila i tri ranjenika i premda je valjalo računati s time da će je Indijanci ponovo napasti.

Vratim poručniku dnevnik i zapisnik.

Sađ sam se borio s vlastitim ponosom. Naposljetku se prisjetim kako major duguje nešto Sally i meni. Zbog toga ću poručniku:

— Dobio sam i usmenu zapovijed komandanta Camp Powera. Naložio mi je da oslobodim gospodu Bradden ako mi se pruži prilika za to. A major je to htio prikriti. Nisam svojevolumno napustio patrolu, nego sam postupio prema usmenoj uputi... Dakako, na meni je bilo da odlučim hoću li zbog gospode Bradden izložiti opasnosti svoj skalp i poslati ophodnju u Fort Kearny pod zapovjedništvom kaplara Yatesa. Bez obzira na moju odluku, major je htio da tako postupim. To je sasvim jednostavno, je li? Samo valja zapitati majora. Uostalom, ulažem žalbu protiv nedoličnog postupka sa mnom i molim da mi dopustite da se i pismeno požalim službenim putem.

Zurio je u mene.

Zatim pošalje pisara van. Priđe mi i obide stolac na kojemu sam sjedio.

Zastane iza mojih leđa. Reče praskavim glasom:

— Cannone... svinjo... svi mi dobro poznamo situaciju! Spособnom se oficiru neka droljica učini damom i on se oženi njome. I grdno se razočara u toj... hm, recimo... gospodi. A kad su mu se otvorile oči, s njegovom je karijerom u vojsci bilo svršeno. Eto, sve bi to bila samo njegova nesreća i nikoga se drugog ne bi ništa ticala. No tad se droljica upušta i s njegovim starijim narednikom! I taj narednik poslije toga napušta patrolu da bi tu...

Ustao sam i okrenuo se k nje-
mu.

— Još samo jednu riječ —
promrsim kroza zube — pa ću
vam smrskati lubanju, gospodi-
ne!

Poručnik ustukne i problijedi.
Ne reče ništa.

Naloži da me odvedu u ćeliju.

* * *

Jednoga kišnog dana napo-
sljetku stigne moj branitelj. Bio
je to mladi poručnik kojega ni-
sam poznavao.

S nekoliko oskudnih riječi na-
javi:

— Sutra će se održati raspra-
va. Major je iz Camp Powera
poslao izjavu u kojoj piše da
vam nije dao nikakvo usmeno
ovlaštenje za postupke po vla-
stitom nahodenju. Tako je obo-
rena izjava što ste je dali oficiru
koji vas je saslušao... Naredni-
će, moramo se doumiti nečemu
drugom! Bilo bi najbolje kad bi-
ste rekli istinu i pokušali pobu-
diti razumijevanje. Takva žena
uistinu može pomutiti razum
i...

— Nosite se odavde! — rik-
nem na poručnika. — Fućkam
ja na vojsku i njezinu praved-
nost! Ne želim takve posjete...
A na raspravi neću izustiti ni ri-
ječi!

XV

Eto, sudskom sam odlukom
degradiran na običnog vojnika
i osuđen na deset godina zatvo-
ra s prisilnim radom. Znao sam
da ću uskoro morati raditi u ka-
menolomima.

Prilikom rasprave vidio sam
Sally.

Pošto je presuda izrečena,
Sally mi dovikne:

— Čekat ću te, Sean! Čekat ću
te tisuću godina!

Nasmiješim se i domahnem
joj. Zatim ću glasno:

— Ne čekaj me, Sally!

Potom me izvedu.

Kad su me sutradan zapitali
želim li primati posjete, stresem
glavom. Nisam htio vidjeti Sal-
ly. Ne bi to imalo smisla. Mo-
ram joj pružiti mogućnost da
me što prije zaboravi.

Tjedan dana poslije toga od-
vedu me u Laramie.

* * *

Težak je bio život u kamenolomu i na izgradnji cesta. Tjed-
ni su prolazili i sve sam više po-
mišljao na bijeg. Ako mi čak
zbog dobrog vladanja oproste
dvije-tri godine, kazna će ipak
biti preteška. Znao sam da se
neću moći dugo suzdržavati.

Nekako ću uteći.

Budući da sam se nalazio u
vojnom zatvoru, između bes-
krajnih sati teškoga rada mora-
li smo još i vježbati.

Osim nekolicine iznimaka,
rulja koju su ovdje krotili i lo-
mili sastojala se isključivo od
ljudskog taloga armije.

I ja sam pripadao ovamo. Ali
neću dugo! Poći ću u zemlju In-
dijanaca, pa neka me onda po-
traže ovdje!

No odjednom posta sve dru-
gačije. Odvedu me k zapovjed-
niku. Pred njim se nalazio neki
spis

Čovjek me čudnovato pogle-
da pa reče:

— Kažnjeniče Cannon, mo-
ram naložiti da vas trenutačno
otpušte. Iz ovoga pisma slijedi

TRAG
SERIJA KRIMINALISTIČKIH BESTSELERA U DŽEPNOJ
KNJIZI!

Glasovita djela u dostupnim izdanjima svakog 13.
u mjesecu, na povećanom broju stranica!
»Vjesnikova« biblioteka TRAG opravdava književnu
vrijednost trivijalnog žanra krimića!

da su oborene optužbe na temelju kojih ste osuđeni i zbog toga vas moramo odmah pustiti na slobodu. Na novoj raspravi presuda je poništena. Vraćen vam je čin i sad se morate javiti u Fort Laramie.

* * *

Kažnjenički sam logor napustio u uniformi. Dakako, sa činom starijeg narednika.

Pošto sam uprtio na rame stvari što su mi ih uručili u ekonomatu, ugledam kako dolaze kola.

Kolima je upravljala Sally. Pozove me. Kad sam se popeo k njoj na kola, još nisam ništa shvaćao. Mislio sam da sanjam.

No Sally je doista bila ovdje. Vidio sam je, osjetio njezinu prisutnost. Poljubim je.

Potom mi reče što se krije iza čuda.

— Prilikom jednoga pohoda na Indijance major je bio opasno ranjen. Živio je još dovoljno dugo da bi rekao svojim oficirima kako ti je onda prepustio na

volju da me pokušaš osloboditi i kako ti je obećao da će pokriti takav pothvat. Priznao je kako je poslije zanijekao takvu uputu samo zato da bi ti se osvetio.

Lakne mi. Sad sam napokon saznao zašto se sve odjednom toliko izmijenilo.

— Kapetan Emmet Anderson iz Camp Powera, koji je u međuvremenu ozdravio — nastavi Sally — energično je zahtijevao tvoju rehabilitaciju i obratio se generalu.

Kimnem.

— Zacijelo će uvažiti moj zahtjev za otpust — rekoh. — Sally, za nekoliko dana bit ćemo slobodni i moći ćemo živjeti po našoj volji.

Sally me pogleda i kimne.

— Obudovjela sam prije nego što sam se razvela. A ti se zacijelo nećeš razočarati u meni...

— Nipošto, sve znam o tebi.

Pomislim: taj se major naposljetku pokazao kao momak koji ne želi dopustiti da propadne. Svi mi imamo svojih grešaka, dobri smo i zli istodobno, i često prekasno uvidamo da smo pogriješili.

K R A J

U PRIPREMI:

**Lee Hoffman
PRAVDA JAČEGA**

Junak iz stripova i filmova
OSAMLJENI JAHAIČ i njegov
indijanski prijatelj **TONTO** go-
stuju u specijalnom izdanju
LASA.

U svakom primjerku ZNAČKA!